

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

CHKD JAN 9 1968

VIENYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

81 M. 26 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1967 M. GRUODŽIO (DECEMBER) 22 D.

Telefonas:
Applegate 7-7257

KAINA 20 C.

KALĖDŲ EGLAITĖ
PRIE SENOSIOS VARPINĖS
LIETUVOS SOSTINĖJE,
VILNIUJE.

LIETUVA PAGERBĖ BUVUSIUS VIENYBĖS IR TĖVYNĖS REDAKTORIUS

Karolis Vairas - Račkauskas, buvęs Amerikoje Tėvynės ir kitų laikraščių redaktorius, dabar gyvenęs Kaune adv. Mykolo Šlezevičiaus namuose Donelaičio gatvėje, sulaukęs 85 metų amžiaus buvo pagerbtas Lietuvoje. Ryšium su gimtadieniu K. Vairas-Račkauskas buvo apdovanotas Lietuvos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Garbės raštu.

Karolis Vairas-Račkauskas

Savaitraščio Literatūra ir Menas redaktorius, poetas E. Matuzevičius, ta proga apie Račkauską rašo:

“Kai galvoji apie Karolį Vairą Račkauską, kai kalbiesi su juo apie literatūrą, vertimus, kūrybinį darbą, visados labai ryškiai pajunti: tai nepaprasto darbštumo žmogus. Planingas, sistemingas, žinąs, kad kiekviena valanda brangi, kad grūdas prie grūdo ir aruodą pripildo. K. Vairas-Račkauskas - visada darbymetį mėgstantis žmogus.

Gerbiamo Jubilato atmintis saugo begalybę įvykių, žmonių, faktų. Jis juokaudamas mėgsta pabrėžti:

- Aš esu kažkuo pamanšus į gyvą metraštį, kuriame daug kas sukaupta, sužymėta. Džiaugiuos, kad sulaukęs tokio amžiaus dar galiu rašyti ir neblogą atmintį turėti. Tiesa, rašau mašinėle. Taip greičiau, operatyviau. Ir ranka nepavargsta. Daug, labai daug įdomių atsiminimų. Noriu bent dalį jų užfiksuoti popieriuje.

K. Vairo-Račkausko kultūrinė, literatūrinė veikla - plati, įvairi: nuo trumpų korespondencijų, straipsnelių, pasiskaitymo knygelių iki originalių eilėraščių, monografių, stambių vertimo knygų. Jo išverstų autorių sąrašuose: Gorkis, H. G. Wells, T. Dreiser, Steinberg ir kt.

Šiuo metu Jubilatas baigia rengti trisdešimties apybraižų apie Joną Šliupą rinkinį ir žada atiduoti spaudai du toms memuarų.

Su dideliu susižavėjimu ir net tam tikru stimuliuojančiu pavydu galvoju apie gerbiamą Jubilatą,

Tęsiama 8 psl.

Linksmų Kalėdų ir laimingų 1968 Metų!

VIENYBĖ LINKI VISIEMS SAVO SKAITYTOJAMS,
BENDRADARBIAMS, RĖMĖJAMS IR PLATINTOJAMS.

Iš Argentinos

* Argentinos Lietuvių Balsas šiemet minėjo 40 metų įsikūrimo sukaktį. Dėkoja visiems, kurie laikraštį sveikino. Padėką išreiškė ir Vienybė, kuri savo skaitytojus supažindino su Pietų Amerikos populiariausiu ir didžiausiu lietuvišku laikraščiu. A. L. Balsą leidžia Pranas ir Ona Ožinskai, redaguoja K. Norkus.

Dr. Bruna Rukšėnaitė, apie kurią plačiai rašo Buenos Aires Herald, kaip mokslininkė. Ji tiria gyvųjų kraują mokslinių tyrimų stotyje Argentinoje.

* Nelida Juknaitė, humanitarinių mokslų studentė Buenos Aires, Argentinoje, 1965 metais laimėjusi Argentinos gražuolių konkursą ir tais pačiais metais iš Miami, Floridos parsivežusi garbės ženklus, dažnai matoma Argentinos televizijos programose. Dabar ji dirba Ducillo firmos Expositon bendrovėje.

* Petras Deltuva 1926 m. iš Bostono nvyko į Argentina ir apsigyveno Laprida miestelyje. Visą laiką dirbo naf-

PASAULIO

LIETUVIAI

tos gamyboje. Apte Deltuvą dabar plačiai rašo dienraštis Romodoro Rivadavia Cronica, iškeldamas jo ir žmonos nuopelnus, padedant Argentinos laukines vietas išsivystyti į modernią miestą.

* Smilgius iš Chicagos yra didžiulės bendrovės atstovas Meksikoje. Jo adresas: Senor Smilgius, a/c Tequila Sulza, Av. Vallarta 3273, Guadaluajara, Jalisco, Mexico.

HARTFORD, CONN.

* Hartford, Conn., Lietuvos kariuomenės minėjimas įvyko lapkr. 26 d. Mišias atliko kun. kleb. Juozas Matutis. Gledojo "Aldo" choras. Klubo patalpose, prie užkandžių pagerbt Lietuvos kariui, jų tarpe, savanoriškai: Jurgis Dragūnevičius, M. Palubinskas. Pr. Spokauskas, Petras Baltrukonis. Vadovavo Ramovėnų pirm. A. Maslauskas. Kalbėjo prof. B. Balčiūnas ir klubo pirm. Juozas Thomas. Vaišino Vaclovas Nenortas. Pletus paruošė: L. Pilvelienė, V. Justintienė, E. Spokauskienė.

* J. Starčeno laiška, "A Day or Mourning for Victims of the Reds", patalptno Worcester, Mass. The Evening Gazette. Ryšium su 50 m. komunistinio sukakties minėjimu, autorius pažymi, kad per tą laiką žuvo 85 milijonai žmonių. Jis siūlo, kad lapkričio 7 d. turėtume minėti gėdoto dieną, maldomis ir pasišventimu, stekiant visai žmonijai laisvės

Trumpai iš visur

* Albertas Vinckas, E. Chicago, Ind. miesto tarybos narys, buvo pagerbtas gruodžio 9 d. Lietuvių parapijos salėje. A. Vinckas, gimęs Shenandoah, Pa., veikia lietuvių organizacijoms ir joms pirmininkauja.

* Korp. Giedra Clevelande suorganizavo madų parodą, kurioje dalyvavo per 200 asmenų. Parodai rūbus paruošė ir modelavo: Mirga Budett, Dana Dundurienė, Gražina Kudukienė, Nijolė Balčiūnienė, Aldona Malėnaitė, Gatlė Mariūnaitė, Rita Matienė, B. Matulionienė, Janina Motiejūnienė, Valdonė Židonienė. Jaunų merginų drabužius demonstravo L. Palubinskaitė, D. Čepulytė, Balčiūnaitės, Žiedonytė, R. Vyšnionytė, Ročūnaitės, Rūta Juodikytė, E. Multiolytė, R. Palūnaitė. Programai vadovavo Aldona Balčiūnaitė ir Violeta Žilionytė. Korporacijai Giedra vadovauja Jūra Gailšytė - pirm., ir Gražina Kudukienė - sekr.

* R. Kirštelinas, Rochester, N. Y. lietuvių radijo programos vedėjas, perdavė Lietuvos kariuomenės minėjimo, ramovėnų pirmininko V. Vilkaus pranešimą apie Giedraičių, Širvintų ir Radviliškio kovas. Kun. L. Januška atnašavo mišias už žuvusius karius. Kalbėjo dr. A. Stankaitis. Buvo pagerbti savanoriai-kūrėjai: Arlauskas, Drusekis, Petkevičius, Pleskevičius ir Liormanas. Pr. Puidokas deklamavo Putino eilėraščius. Reginienės vaļovaujamas tautinių šokių būrelis pašoko lietuviškų šokių.

PHILADELPHIA, PA.

* Dr. Antanas Razma bus pagrindiniu kalbėtoju Philadelphia ir pietinės New Jersey lietuvių minėjime 1968 m. vasario 11 d. Darbu vadovauja Juozas Galla. Komiteto pirmininku yra A. Gečys, finansais rūpinasi J. Ardys, politine informacija G. Mironas, kultūriniais reikalais - G. Suredėnas.

* Vinco Krėvės vardo mokyklos Kalėdų eglutė įvyks 1968 m. sausio 7 d., 3 val. p.p. Bus vaidinimas, vaikų šokių programa, bufetas ir Kalėdų senelis, kuris apdovanos vaikučius.

MARIA DEL C. SABALIAUSKAITĖ - MISS ARGENTINA.

kuri gražuolių konkurse Londone, laimėjo antrąją vietą. Kaip praneša A. L. Balsas, gražuolių konkurse Argentinoje dalyvavo 85 kandidatės. Laimėtoja buvo Maria Sabaliauskaitė iš Rio Cuarto, Kordobos provincijos. Ji yra 20 metų amžiaus, baigusi gimnaziją savo gimtajame mieste ir atvykusi į Buenos Aires telių studijuoti. Jos tėvas - Jonas Sabaliauskas, kilęs iš Ukmergės; motina Maria - Elena Maseo, italų kilmės. Žinomas Argentinos moterų madų kūrėjas Benediktas Survila, dalyvavęs gražuolių rinkimnėje komisijoje, parūpino Sabaliauskaitėi elegantiskus drabužius ir pagamino gražią karalaitės karūnelę.

Vanda Balutienė, gyvenanti Valencia, Venezueloje, yra daugelio lietuvių darbų globėja. Balutienė rezidencijoje įvyko Venezuelos lietuvių bendruomenininkų suvažiavimas, kuriame dalyvavo atstovai iš Barquisimeto, Caracas, Maracay ir kt. apylinkių. Suvažiavimui pirmininkavo teta. Staškevičius iš Caracas, o sekretorium buvo J. Dirvelis iš Barquisimeto.

Bendruomenės 20-ties metų sukaktuvinio leidinio metmenis raštu patelkė redaktorius J. Kukanauska, Solidarumo mokesčio reikalais kalbėjo Z. Garšva, šokių ansamblio vardu - Z. Zalnerišnas ir Valencia meno vadovas M. Zupkus. M. Balutis, garbės teismo pirmininkas, džiaugėsi, kad iki šiol negavęs jokių nusiskundimų. Centro reikalus tvarko Henrikas Gavorskis.

New Yorke įvyksiančiame PLB III Seime 1969 m., atstovais išrinkti inž. V. Vencus ir Jurgis Biellūnas.

* Laima Bantonienė iš JAV, baigė medicinos fakultetą Bern, Šveicarijoje.

* Valdas Adamkevičius pasitraukė iš Lituanus žurnalo fondacijos pirmininko pareigų.

* Antanas Saulaitis, Skautų Aido redaktorius, praneša, kad už Lietuvos ribų lietuvių skautų esą apie 3,000. Apte du trečdaliai yra JAV.

ŠVENČIŲ NUOLAIIDOS

AUTOMOBILIAMS, TELEVIZIJŲ APARATAMS, TAPE RECORDERS, TRANSISTINIAMS RADIO IR MOTOCIKLAMUS URAL 2,

K-750M (su šonine sėdyne),

kurias galite pirkti kaip DOVANAS savo giminėms į LIETUVĄ ir U.S.S.R.

Papigintos kainos aukščiau išvardintoms prekėms, kurios yra mūsų kainoraščiuose, galioja nuo SPALIO 1 d. iki GRUODŽIO 31 d., 1967.

Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į mūsų affiliates:

COSMOS PARCEL EXPRESS CORP.

45 West 45th St., New York, N. Y. 10036

Tel. 212 CI 5-7905

arba į bet kurį jų skyrių.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, New York 10019

Tel. 212-581-7729

arba į bet kurį jų skyrių.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

Tel. 215 WA 5-3455

arba į bet kurį jų skyrių.

arba tiesiog į

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Ave. South (corner 18th Street)

New York, N.Y. 10003

Tel. 212-228-9547

Nepaprastai pigios kainos KELIONEI Į LIETUVĄ

ir kitas SOVIETŲ SĄJUNGOS dalis

KAINA TIK
\$518 į Vilnių ir atgal

\$16.00 asmeniui į dieną. Privatus kambarys su vonia (2 asmenims). Mes parūpiname kelionei bilietus asmenims, kurie atvyksta iš Lietuvos čia apsilankyti.

RAŠYKITE arba SKAMBINKITE

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 WEST 45th STREET

New York, N. Y. 10036

Telefonas: CI 5-7711

Lietuviškoje Chicagoje

Chicago Lietuvos Auditorijoje gruodžio 10 d. įvykęs masinis susirinkimas, kuriame dalyviai išklausė pranešimų apie pastangas atlietuvinti šv. Kazimiero kapines.

KAPAMS ATLIETUVINTI CHICAGOJE AKCIJA TĖSIASI

VYTAUTAS ZALATORIUS

Chicagoje šv. Kazimiero kapinėms atlietuvinti dabar veikia du komitetai. Gruodžio 10 jie sušaukė antrą masinį susirinkimą Lietuvos auditorijoje, kuriame dalyviai paiformuoti apie gruodžio 1-mosios audieniją arkivyskupių kapų valdyboje.

Nepatenkintųjų pusėje pasauliečių teisėms šv. Kazimiero kapinėse ginti audienijoje dalyvavo komiteto pirmininkas A. Regis, Sklypų savininkų komiteto pirmininkė L. Giedraitienė ir advokatas C. Kalas. Lankytojus priėmė vyskupijos atstovai prelatai F. Mekeligitas ir Mejeris, kurie taip pat buvo pakvieta tris Lietuviškų parapijų klebonus: prel. J. Černauską, V. Katauską ir S. Petrauską.

Arkivyskupiui įteikta 10-ties punktų rezoliucija, kurią priėmė ankstyvesnis masinis susirinkimas spalio 22 d. Rezoliucija reikalauja:

Kad šv. Kazimiero kapinės liktų Lietuviškos,

Kad laidojimo apelsos ir Lietuviškos tradicijos nebūtų keičiamos,

Kad mirusius būtų galima palydėti iki duobės,

Kad karstą į duobę nuleistų lydinčiųjų aktyvaizdoje,

Kad kapų koplyčia ir laidojimo dėžėmis naudotųsi tik to norintieji,

Kad kapus galėtų tvarkyti artimieji, o kapų administracija tesirūpinėtų tik neprižiūrimais kapais,

Kad paminklus ir užrašus žmonės galėtų parinkti pagal savo norą,

Kad, šalia anglų kalbos, visi kapų ženklai ir raštai būtų ir Lietuviškai,

Kad vyskupija, vadovaudamasi paskutinės Vatikano santarybos nutarimais pripažintų, jog kapai yra pasauliečių kompetencijoje ir

Kad kapų administracija būtų perleista pasauliečiams, t. y. sklypų savininkams.

ATSAKYS PO N. METŲ Vyskupija pažadėjusi atsakyti į visus šiuos reikalavimus iki sausio 15-tos.

Regis teigė kokiems 900 šimtams savo klausytojų, kad vyskupijos atstovai juos priėmė "labai nuoširdžiai, be jokio arogantiškumo".

Chicago šv. Kazimiero kapinėms atlietuvinti komiteto nariai gruodžio 10 d. pranešė rezultatus iš 1-mosios audienijos pas arkivyskupių kapų valdybą.

V. Zalatoriaus nuotraukos

-- Mes pateikėme viską, kas buvo mūsų širdyse, -- toliau tęsė jis.

Maloni ir nemaloni staigmena jiems buvo trys Lietuvos klebonai, kurių jie vyskupijoje nesitikėję rasti. Malonu buvo pradžioj, nes delegatai tikėję, kad klebonai juos paremsią. Nemalonu, kad jiems išdėsčius savo reikalavimus, pašokęs įraudusiu veidu kun. Petrauskas pareiškė:

-- Man gėda būti Lietuviui -- Aš tai labai didžiuliuojuosi, kad esu Lietuvis, -- tuoju jam atkiręs Regis. --

Dar labiau delegatus nustebino prel. Černausko pareiškimas, kad jis apie nepasitenkinimą dabartine ka-

piinių tvarka nieko nežinąs. Tuo tarpu, pasak Regio, ta pati delegacija visai neseniai jam buvo pateikusi tuos pačius skundus. Prel. Černauskas jiems tada sakęs, kad tiesa, jog nusiskundimų esą, bet, kad jis esąs tik "snargliukas" prieš vyskupiją ir dėl to negalįs nieko padaryti.

Audienija vyskupijoje užtrukusi apie keturias valandas.

Susirinkimą sveikino ir komitetams sėkmės linkėjo JAV Bendruomenės centro valdybos atstovas A. Santaras ir Chicago apygardos atstovas J. Vaičiūnas. Susirinkimui pirmininkavo K. Barzdukas.

Trumpai

* SANTAROS - ŠVIESOS nariai Naujuosius Metus Chicagoje sutiks Marc Lac House, 104 Marion St., Oak Park, Ill.

* MUZIKĖ ALICE STEPHENS buvo pagerbta Alvudo įvykusiame kultūriname vakare. Kalbėjo muz. J. Zilevičius, dr. J. Adomavičius parodė jos veiklos 70 skaidrių. Vakara pravedė O. Ankienė. Dainavo jos mokinė, solistė Jonė Bružienė, Kalbėjo dr. P. Legeckas, o Povilas Dirkis skaitė paskaitą tema "Moderniškoji meilė".

* ALRK Vargonininkų S-gos nariai Chicagoje surengė religišką koncertą. Programoje dalyvavo solistė O. Blandytė-Jameikienė ir smuikininkas Povilas Matukas. Jiems akompanavo J. Armonas. Buvo atlikti komp. J. Bertulio kūriniai. Lietuvos muzikologijos archyvuui ta proga aukojis: Br. Jonušas, Jakščiai, Karazijai, Pleškiai, Serapina, Stelmokai ir Gabar iš Los Angeles. Viso surinkta \$90.

* ANTANINA KRIAUČELIŪNIENĖ, dr. L. Kriaučeliūno motina buvo pagerbta 80 m. amžiaus sukakties proga. Apie 40 asmenų pagerbė šią kilnią moterį, sugebėjusią išmoksinti savo vaikus.

* JOKŪBAS YČAS, kaip skelbia Chicago amerikiečių spauda, gruodžio 19 d. buvo rastas negyvas vonioje, persiplovęs gyslas.

* EUGENIJUS RADAIVIČIUS, gindamas savo žmoną, buvo nušautas savo svainio Siegfried Bliesze.

* DAIL. A. VALEŠKĄ pagerbė Chicago Daily News, patalpindama porą skaldyto stiklo kūrinių nuotraukų. Pažymėtina, kad Chicago O'Hare aerodromo restoranų langus puošia A. Valeškos studijos vitražai.

* BALZEKO MUZIEJAUS veiklai suaktyvinti sekančiais metais įvyko susirinkimas, kuriame dalyvavo: St. Balzekas, E. Bogus, K. Baltramaitis, V. Ramonis, F. Zapalis, P. Žumbakis, A. Kubilius, L. Katrys, J. Kasakaitis ir kiti.

* JONAS JUDKINS iš Cicero, Ill., paskirtas Clyde Parko distrikto sekretorium - išdininu. Apie 15 metų yra dirbęs, kaip "Public Accountant" Cicero, Ill. 1964 m. iš majoro pakeltas leit. pulkininku, JAV Aviacijos rezerve.

PALAIDOJO EUGENIJOS BERTULIENĖS PALAIKUS

Eugenija Bertulienė, atostogaudama Argentinoje staiga mirė spalio 21 d. Jos pelenai buvo parvežti į Chicago

Eugenija Bertulienė

Atsiveikėnimo vakare kalbėjo Grigas Valančius. Vėlionės vyro, komp. J. Bertulio mokinė Lidija Jadviršytė, plano studijos mokinių vardu, paskaitė atitinkamus užuojautos žodžius.

Lapk. 24 d. Aušros Vartų parapijos bažnyčioje buvo iškilmingos pamaldos. Ant kataliko stovėjo urna su vėlionės pelenais, kurie buvo palaidoti šv. Kazimiero kapinėse.

Į laido tuves iš Kalifornijos buvo atskridusi vėlionės dukterė Irena. Iš Seattle, Wash. buvo atvykęs sūnus Aleksandras.

Linksmų Kalėdų švenčių ir Laimingų Naujųjų Metų

Park Florist

MATTHEW IR ADELĖ MAŽEKAI

80-15 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y.

Linksmų švenčių ir Laimingų Naujųjų 1968 Metų!

Haven Realty

JUOZAS IR ELENA ANDRIUŠIAI
87-09 Jamaica Ave. Woodhaven, N. Y.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštys in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Sirvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

1968 Metų išvakarėse

Su šia laida, Vienybė užbaigia savo 81-uosius metus. Naujųjų 1968 m. išvakarėse, sveikiname bendradarbius, skelbėjus, platintojus ir visus lietuvius bet kuo prisidėjusius laikraštį leisti. Visiems linkime sveikatos, ištvermės ir laimės.

Nuo pat įsikūrimo 1886 m., Vienybės kelias nebuvo lengvas. Būdamas laisvosios lietuviškos spaudos pradininkė, Vienybė daugiausiai padėjo išblaškyti lietuvius tautai išsilaukinti lietuviais. Vienybės vaidmuo tautos atgimimo laikotarpiu buvo tiek pat reikšmingas, kaip ir Aušros, Varpo ir kitų leidinių, leidžiamų Lietuvoje.

Įvertindamas spausdintąjį žodį, Napoleonas yra pareiškęs, kad spauda yra stipresnė už tikstančius kardais apginkluotų kareivių. Ir Lietuva, kaip tauta, atgijo ne savo ginkluotų pajėgų pastangomis, bet iškovojusi spaudos laisvę, teisę spausdinti laikraščius ir knygas savąja kalba. Niekas negali paneigti fakto, kad kovoje už lietuviškai spausdintą žodį daugiausia prisidėjo Vienybė, kuri nuo pat įsikūrimo lietuvius, jungė, palaikė ryšius su tautos kamieniu Rusijos carų okupuotoje Lietuvoje.

Vienybės puslapiuose visais laikais atsispindėjo lietuvių išeivių veikla Amerikoje, kaip ir Lietuvoje likusių žmonių gyvenimas ir vargai. Anais tautinio atgimimo laikais, Vienybėje bendradarbiavo dr. J. Basanavičius, dr. V. Kudirkas ir kiti kilūs patriotai, kurie ruošė dirvą tautos išlaisvinimui. Kova buvo labai sunki, nes anais laikais, kaip ir dabar, lietuviai buvo susiskaldę, užsiėmę tarpusavio rietenomis. Daug vėliau už Vienybę atsiradę laikraščiai neišsilaikė. Jiems buvo persunkū išgyventi tas krizes, kultūrinį nepajėgumą, finansinius nedecklius.

Žengiant į 82-uosius Vienybės metus, ir mums kartais, nuostabu, kaip laikraštis iki šiol išsilaikė, atsižvelgiant į vis didėjantį lietuvių susiskaldymą, senosios kartos mirtingumą ir jaunesnės - ištautėjimą. Sunkiausia pergyventi, kad viena dalis tautos įkvėpimo ieško Vatikane, kita - Maskvoje, dar kita tebesisieloja buv. Berlyno politika. Tuo tarpu Vienybei, lietuviybės centras buvo ir bus Vilnius, ta senoji Lietuvos sostinė, kuri dar niekad nebuvo taip sulietuvėjusi, kaip dabar. Todėl mums nesuprantami Lietuvos laisvinimo veiksmų "įsakai", nepalaikyti ryšių su krašte likusiais lietuviais, kuomet mūsų moralinė parama jiems labiausiai reikalinga.

Sutikdami Naujuosius 1968 Metus, labai svarbius lietuvių tautai sukurtinius metus, linkime, kad kuo daugiausiai lietuvių aplankyty savo tėvų žemę, kad ir kai kurie "laisvintojai" iš arčiau susipažintų su dabartiniu Lietuvos gyvenimu ir įvairiomis problemomis esamos sąlygoje.

Tebūna 1968 metai lietuvių vieningumo metai!

Metams baigiantis, prašome visų skaitytojų atkreipti dėmesio, kad Vienybė labai reikalinga finansinės paramos. Pinigų trūkumas buvo vienas pagrindinių priežasčių kodėl laikraštis dažnai vėlavo ir jo leidimas buvo suretintas. Nežiūrint koks didelis būtų mūsų pasiryžimas Vienybę išlaikyti gyvą, be skaitytojų, rėmėjų ir skelbėjų talkos, laikraščio egzistavimas - neįmanomas.

Nemanome, kad ir mūsų priešai, kurie išsijuošę dirba V i e n y b e i pakenkti, turėtų kuo didžiuliais, jei pasaulyje seniausias lietuviškas laikraštis

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

BUVO KULTŪROS KONGRESAS

I. Perelto lapkričio savaitgalį kultūros kongresu vadinamas subuvimas iš eilės skaitomas vieny trečiuoju, kitų -- ketvirtuoju, dar kitų -- devintuoju. Numeris ne taip svarbu.

Dirvoje (vm) skundžiasi, kad jam kyla "nuodėmingas klausimas, kodėl iš viso tas pasižmonėjimas buvo taip iškilmingai pavadintas?". Ir šia proga (vm) norėtų išgyvendinti nevykusį titulą "kultūrininką". Ir "kultūros kongreso" ir "kultūrininko" pamėgimas iš tiesų gerokai nuvertina mūsų kultūros supratimą, (vm) yra teisus, Aš pvz. apie kultūras šį tą žinau, bet kai kas pavadina kultūrininku, tai jaučiuosi maždaug taip, lyg pavadintų žioplui. Reiškia, nevykęs titulas tik įželdžia. Tam tikra prasme kiekvienas žmogus yra kultūrininkas, o kiekvieną subuvimą galėtume pavadinti kongresu, bet iš to kultūroms ir kongresams būtų nei šilta, nei šalta.

Visi lietuviški "kultūros kongresai" buvo vienas į kitą labai panašūs. Pvz. juose buvo gausu paskaitų. Ir tose paskaitose nebuvo skelbiama kokie mokslinių tyrinėjimų duomenys, tai tebuvo neblogai parengtos prakalbos visuomeninėm temom. Po prakalbų būdavo visuomeniški pokalbiai, neva diskusijos, o ant galo -- visai neblogi nutarimai, kurių, deja, niekas neišpareigo davo vykdyti.

Kultūros kongresų proga paprastai įvyksta reikšmingų meninių pasirodymų, koncertų, parodijų. Suvažiuoja seni pažįstami ir nepažįstami, intelektualai ir buvę intelektualai. Pabendrauja, pasikalba, lyg papildytų kūro. Toks intelektualinis piknikas vienus paguodžia, kitus sustiprina. Nėra blogai, kad subuvimai rengiami.

Visuose kultūros kongresuose reikia daugiau ar mažiau pasigesti jaunuosios kartos, Girdime jau gal ir šimtais skaičiuojamus jaunus lietuvius, išmokslintus, su daktarų ir profesorių titulais, dirbančius kitataučių įstaigose, savo darbus skelbiančius kitataučių moksliniuose leidiniuose. Kartais jų pavardžių galima užtikti tarptautinėse mokslinių konferencijose. Deja, jų pavardžių trūksta lietuviškuose kultūros kongresuose.

Kultūros kongresuose mėgstama papešioti lietuviybės išsilaukimo problemas, bet ty problemų visumą aprėpti dar kongresams nepavyko. O šis, paskalbiai buvę, kultūros kongresas dabar aktualia ir net visuomenę skaldančia kultūrinio bendravimo su tėvyne problema bandė net nesidomėti. Gi iš tikrųjų šiai problemai galėtų būti paskirtas ištisas kongresas.

II.

Šiometinis kultūros kongresas savo stiliumi buvo raišas, kaip sakalėlis. Neapiforminta knygų jovalynė buvo rodoma kaip spaudos paroda. Šalia politinių "sveikintimų" buvo ir gerų paskaitų. Turiningas ir skoningas buvo literatūros vakaras. O koncertas visiškai nesiderino prie viso kongreso senstelėjusių konservatyvių nuotaikų.

Politinis kongreso nupigūnimas priėjo ligi to, kad pvz. Anthony Rudis teigė: "Kultūra gali tarptiki demokratiniėje santvarkoje, kuri geriausiai užtikrina asmens laisvę". Štame sakiny gausu neatsakingo plepėjimo. Pvz. kultūros nereikia painioti su asmenų laisvėmis, kultūra kartais tarpsta ir be demokratinių santvarkų. Krikščionybė gimė ir jaunystę praleido ne tik be demokratijos, bet buvo persekiojama. A. Rudžiul gal ir į galvą neatėjo pateškoti, kiek reikšmingų kultūrinių turtų buvo sukurta ir tebesukuriama skurde, emigracijoje, persekiojimų grėsmėje ir t. t. Demokratinės santvarkos, išbujojusios asmens laisvės yra labai vertingas žmonių turtais, bet turtai daug ką ir nuvertina, išlepija, išglebina. Sovietuose mūsų supratimo demokratijos ir asmens laisvių tikrai yra nedaug, bet pasaulis jau negali su jų kultūriniais laimėjimais nesisikaityti. Jei pvz. JAV kasmet naujų inžinerių išleidžia maždaug triskart mažiau, nei sovietai, tai reiškia, kad sovietai susidaro maždaug triskart daugiau galimybių inžinerijos srityje ir šio to naujo susikurti. Jei pvz. vokiečiai kai kurių specialistų kasmet išleidžia daugiau, kaip Kinija, tai kal kur jų ne tik reikšmė, bet ir galybė darosi didesnė, nei Kinijos. Šiandieninė žmonija turi apie pus-trėčio milijono žmonių, dirbančių mokslinių tyrinėjimų srityje. Ir ta armija dar tebedidėja, niekas pasauly iš šios akcijos iš-

Kongreso preliudas: trys vyrų atsisveikino su kultūros taryba. Matyt, atsisveikinimo serenadų turėjo būti ir daugiau, nes irgi kultūros tarybos narys teikėsi ignoruoti kultūros kongresą nesiteikdamas skaityti vienos iš pagrindinių kongreso paskaitos.

Apte užkulisus nėra reikalo kalbėti, bet ne demokratijos ir ne asmens laisvių meilė nulėmė, kad paskaitininkų tarpe nebuvo dail. V. Jonyno, V. Rastenio ir T. Remeikio.

Ir vis tik išeivijos prasmės ir ryšių su tėvyne klausimai kongrese nuolat lindo ir yla iš maišo: vis aiškėjo, kad lietuviškas politinis apuokas apspangusl visuomeninį asilą veda į duobę, gal į kapo duobę.

III.

Kaip ir rengėjų numatyta, vienas reikšmingiausių kongreso kalbėtojų buvo dr. J. Girnius. Girnius gerai supranta nūdieninio išeivių gyvenimo tikrovę ir drįsta realiai galvoti apie ateitį.

— Iš esmės ir tėvynėje, ir užsienyje esame ne "jie" ir "jie", bet tie patys "mes" -- tos pačios amžių suldytos tautos vaikai, -- konstatuoja Girnius, bet neturi atsakymo, kaip ir kada ta tauta galėtų susilydyti. Kas ir kaip išeivijoje susilydymo jau stekia, kas galėtų silekti ateity? Ką čia veikia ar veiks tautos kamienas? Dėl išeivijos Girnius yra realistas: jos lietuviška sąmonė išblės gan greitai. Išeity, kad tik tautos kamienas yra vilčių, kad ten jau jaučia ar ateity pajus toki kultūrinį vertybių badą, kad rinks išeivijos tautinį palikimą, jį galvins ir juo gyvens. Ar tai nėra per naivi iluzija?

— Nutautimas vyksta tokia krevele, kokia yra numatyta visiems išeiviams, -- ramina Girnius. Esą nėra ir ko čia lūdi, nes niekas pasaulyje mirties neišvengia. Suraminimas visiškai kaip laidotuvėse, daugiau nieko.

— Visi stovime prieš tą patį sunkų rūpestį saugoti tautinę gyvybę bent tol, kol tai aplamai įmanoma, -- tarla Girnius prie beviltiškai sergančio ligonio lovos, prie lietuviybės išeivijoje lovos.

— Tragikomiška pūstis, kai nebėra kuo, ir plautis, kai nebelieka kam; planuoti ateitį, kuri nebelaukia, ar žygius, kuriems nebėra jėgų, -- taip vieną išeiviškios tikrovės aspektą išsako Girnius. Iš tiesų tragikomiška, kai išeivijoje generolas savo aštuoniasdešimties metų sukakties proga sako prakalbą septyniadešimtmečiams ir planuoja steigti ... ginklų fondą... Sako, ateis laikas, eisime tėvynės vaduoti...

Girniaus santrauka tokia: "Beprasmybę įkūnija ne istorinė praeinamybė, o išblėsimas be istorijos, nepripildžius laiko tais dvasinės kūrybos žyglais, kurie laiko tėkmę paverčia istorine egzistencija... Mums yra duotas ribotas laikas, ir dėl to turime jį naudoti, nieko nelaukdamai...". Sakyčiau, kad kultūros kongresas apsimokėjo jau vien dėl šių dviejų Girniaus sakinių. Ar malonu, tai jau kitas klausimas, bet čia yra susigaudymas išeivijos ideologijoje, išdrįsimas pažvelgti į tikrovę, drąsa atviromis akimis pažūrėti į juodą amžinybės naktį.

IV.

Su Girnium sutikti nėra nei nuotaikų nei reikalo. Miršta žmonės išeivijoje ir tėvynėje, tai tiesa. Tik mirties tragizmas ne toks pat išeivijoje ir tėvynėje. Tėvynėje "dvasinės kūrybos žyglų" vaisius perims nauji žmonės, naujos kartos, o išeivijoje tie "dvasinės kūrybos žyglai" gali likti neprasmingi, nes nebus kam jų perimti, jų vaisiais naudotis. Beprasmybė yra ne tik beprasmiškai gyventi, bet ir neturėti kam perduoti savo prasmės palikimo. Jau ne viena emigrantų karta įrodė, kad jos veikimo prasmė reikšminga tik jai pačiai, o ne kam kitam.

Teisus Girnius, kad reikia dirbti ir kurti. Kitai nebėra sąlygų būti prasmingais savajai tautai. Tik nereikia kurti mirties ideologijos. Reikia mums gyvenimo ideologijos. Išeivijos ir tėvynėje pasilikusių vienas bendras "mes" reikalingas jau dabar, ne tolimoj miglotoj ateity. Dėl šios gyvenimo ideologijos reikia veikti jau dabar ir ieškoti, kas dėl tos ideologijos dirba tėvynėje. Tik tokiu atveju nebus reikalo jaudintis dėl specialaus išeiviško mirties tragizmo.

Kas išeivijoje ar tėvynėje psichiškai sutriko ir tame bendrame "mes" žiluri net tautos ar tėvynės išdavimą, tai tie įtarinėjtojai yra vien iš tautos duobkasių, nors jie

LAIKRODIS MŪŠA DVIOLIKA

Kaip Vilniuje sutinkami Naujieji Metai

L. Ruiko nuotrauka

MŪŠŲ AKADEMIKAI SOVIETIJOS TAUTŲ KLAUSIMU

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Bolševikų perversmo 50 metų sukaktis Vakaruose iššaukė visą eilę įvairių knygų, o žurnaluose — straipsnių. Tarp kitko, pasvarstoma ir tautų padėtis Sovietijoje. Amerikoje ir Kanadoje tai gvildena du mūsų jaunesni akademikai.

Valdiškos U. S. Information agentūros Washingtono leidžiamas dūmėnesinis Problems of Communism žurnalas rugsėjo-spalio numerį paskyrė išimtinais tautybių temai ir davė vietos politinių mokslų Wisconsin u-te sąprofesoriui Vardžiui jo straipsniui The Baltic Peoples. Loyolos u-to istorijos skyriaus 1967 m. Montreale pradėtas leisti trimėnesinis Canadian Slavic Studies, savo nr. 3 skelbia St. Joseph kolegijos (East Chicago, Ind.) politinių mokslų skyriaus vedėjo ir sąprofesoriaus T. Remeikio The Evolving Status of Nationalities in the Soviet Union, kur plačiau paminėtos ir Pabaltijo tautos.

Didesnę savo straipsnio pusę prof. Vardys pašvenčia Lietuvos, Latvijos ir Estijos istorijai, suskirstydamas jas trimis laikotarpiais: pirmojo pasaulinio karo, nepriklausomybės metais ir sovietinimas. Po to, nušviečia didrusių pastangas atmiešti tautos kamienus slavams, išnaudojant pramonės ir miestų plėtimą, spaudą, mokyklas, ir kitatautiškų kadry atgrūdimą. Pavaizduoja baltiečių atospirį. Cituoja Vilniaus

ded that Khrushchev's policy of assimilation be reexamined, that republic organizations be given more autonomy, and that Russian cadres learn the language of the republics in which they work." (Žurnale Voprosy filosofii, nr. 7, 1966).

Siedu mūsų akademikai kitataučių žurnalams parūpino jau ne vieną straipsnį. Prof. Vardys 1965 m. suredagavo (ir dalinai pats prirašė) Praeger leidyklos New Yorko išleista veikia Lithuania under the Soviets: Portrait of a Nation, 1940-1945. Prof. Remeikis redaguoja spaudai rinkinį, The Baltic States in World Affairs, ir ruošia straipsnį The Slavic Review žurnalui tema A Social and Political Profile of the Communist Party in Lithuania. Idomu, kad prof. Puzinas atsisakė jį priimti paskaitininku praėjusiam Kultūros kongresui, nors prof. Remeikis politinėmis nuotakomis stovi arčiau veiksnių, negu prof. Vardys, kuris, gal dėl to, kad rašo Amerikos valdžios palaikomame žurnale, prisilaiko labiau "vienybiskų" ir šviesesnių vilčių apie baltiečių atospirio sėkmingumą didrusinimui!

Oras, sako, bendrai pasidareng lengviau kvėpuojamas, gal dėl to, kad didrusiai labiau savimi pastiki, arba daro nuolaidas Baltijos žmonių reikalavimams didesnės asmeninės laisvės ir tautinių vertybių pripažinimo? Vis dėlto, partija, po senovei, siekia galutiną visų tautų sulydinimo.

tautų likimą. Atsiremia partijos programa ir pavienių komunistų pareiškimais. Autorius sakosi stekęs "to indicate the emerging dominant thought as to the future of nationalities in the Soviet Union". Antru siekimu buvęs noras žvilgtelti kaip Centro politika vykdoma vietoje ir kiek teorija sutampa su praktika, kad realiau apibūdinti tautų besivystančią būklę.

Pagrindinį siekimą didrusiai įrašė Sovietijos 1961 metų konstitucijoje, kur sakoma: "Pilno komunizmo įkūrimas sudaromąja laipsni tautybių santykiams Sovietijoje, kuriame jos arčiau susiglaus iki ateis visiškai vienybė". Programa pripažįsta, kad "tautinių skirtumų išnykimas, ypač kalbų, ims žymiai daugiau laiko, negu luomų išnykimas".

Partijos viršūnių organas Pravda, po keturių metų (1965 m., 6 d. birž.) rašė: "Tautų išsivystymo istorija rodo, kad tautiniai dalykai ne akmenėja, bet kinta, tobulinasi ir išsilygina, išsilaisvindami nuo to kas nuseno ir naujoms gyvenimo sąlygoms nebetinka. Paremdama pažangiasias kiekvienos tautos tradicijas ir padarydami jas Sovietijos žmonių nuosavybe, partija visomis priemonėmis vystys naujas, revoliucines komunizmo kūrėjų tradicijas, bendras visoms tautoms."

Metai pirmo (1964) Vilniuje išėjo (vertimas?) A. Smirnovo (ne lietuvio?) TSRS socialistinių nacijų suklestėjimas ir suartėjimas, iš kurio prof. Remeikis cituoja pareiškimą: "Komunizmui kurti besidrietojančiose sal-

niu išsivystymo kryptis, būdingos socialistinėms visuomenėms, būtent — polinkis tolimesniam visapusiškam kiekvienos socialistinės tautos žydėjimui ir polinkis vis smarkėjančio suaugimo bei bendro praturtėjimo."

Šitokių prieštaraujančių pareiškimų tikslas aiškus: "Pabrėžti politiką neabejojamo galutinio tautų susibūriavimo, tuo pačiu laiku pripažįstant tautinius skirtumus ir nacionalizmą."

Prof. Remeikis nurodo, kad šiuo metu Sovietijai ruošiamą naują konstituciją, kurioje, neabejojamai, atspindės visi tautybių klausimai, pakelti Sovietijos spaudoje nuo 1961 metų. Konstitucija gal patikslins santyki tarp centro ir "dvarukų" respublikose. Praktikoje gi tuo tarpu vyksta didrusių lindimas. Lietuva čia, kolkas, neblo-giausioje padėtyje, nors Armenija ją viršija. Svetimo gaivalo Lietuvoje esama 21 nuoš. (Armenijoje tik 3), Latvijoje 38, Estijoje 25 nuoš. Rusų skaičiai, lyginant 1934 ir 1959 metų gyventojų surašymus, Lietuvoje pašoko nuo 3 iki 8 nuošimčių, Latvijoje nuo 12 iki 27, Estijoje nuo 8 iki 21.

Prof. Remeikio išvada ne tokia šviesi kaip prof. Vardžio. Sako: "Dabartinė Maskvos politika tautoms po senovei, rodo partijos amžinąją baimę bile kokiam decentralizacijai, skirtumui ar savitumui. Kol centralizuojanti viršūnė valdys ir partiją ir valstybę, vargu galima laukti žingsnių nuoširdesniam federalizmui, tegul teorijoje jis ir įrašytas konstitucijoje. Tikrovėje, tautas siekiama ne sulydinti, bet surusinti

Kaip mes Naujuosius metus Amerikoje sutinkame, visi žinome. Pažvelkime kaip juos sutinka mūsų broliai Lietuvoje. Gedimino aikštės varpų dūžiai radijo bangomis visur aidai. Kai senųjų miestų bokštų varpai muša dvylika, į palubės sutartinai šauna milijonai šampano kamščių, savotiškai saliuotodami Naujiesiems Metams.

Zilosios senovės bokštai! Prie jų — margos miestelėnų minios kadaisė triukšmingai palydėdavo senuosius metus. Ne tik juos. Kai Vilniuje, Rotušės aikštės bokšte, laikrodį musė šešias, smuklininkai nevikriais judesiais šokdavo nuleisti geležinių užuolaidų, o mėsos kapotojai skubėdavo uždaryti krautuves. Bokšto laikrodį skelbė ne tik prekybos pradžią ir pabaigą: jis rikiavo gyvenimą. Jo dūžiai buvo signalas: užpūsti žvakės, gulti, keltis...

Zilosios senovės bokštai! Jeigu būtų išlikęs pirmasis mums žinomas Vilniaus laikrodį, kurio dūžiai aidėjo Katedros (dabartinės Gedimino) aikštės medinėje varpinėje, jis greitai jau minėtų savo 411-ąsias metines.

Naujųjų Metų naktį laikrodžiai, seni ir nauji, vėl apgaubiami dėmesiu ir romantikos aureole. Žveigdami į juos ir laukdami iškilmingos akimirkos, kai abi rodyklės pasieks "12", mes mintimis nukeliaujame į ateitį.

O paskui laikrodį vėl tampa kasdienybė.

LAIKRODŽIO PAGAMINTOJUI PAJAMOS IŠ

NEMENČINĖS KELTO

Kartu su būtiniausias meistrais karalius Zygimantas Augustas atsivežė iš Krokuvos ir pirmąjį Vilniaus laikrodininką Joną, dokumentuose vadinamą Janu, Janušu, Janusium.

Naujasis amatas Vilniuje, matyt, nebuvo pelningas. Tad karalius suteikė Jonui privilegiją: imti rinkliavą iš Nemėnčinės kelto. Vėliau Jonui buvo leista šalia kelto įsteigti ir karčiamą.

1557 metais dabartinėje Gedimino aikštėje, medinėje varpinėje, nauidėjo pirmojo Vilniaus laikrodžio dūžiai. Mechanizmą pagamino Jonas, nusikaldamas detales dirbtuvėje.

VILNIAUS "TRADICIJAI" — 300 METŲ

Septynioliktame šimetyje bokšto laikrodžius turėjo kiekviena Vilniaus jurisdikcija, kiekviena valda: karalius, rotušė, vyskupas, kalvinai. Tada, matyt, iš tiesų nebuvo centrinės dispečerinės, kuri rikiuotų visus miesto laikrodžius. Tad rodė jie nevienodą laiką, bet griežtai privalomą savajai valdai. Smuklininkai uždarydavo karčiamas pagal rotušės laikrodį, kalvinai rinkdavosi į savo maldos namus pagal dūžius, aidėjusius iš bokšto, buvusio aikštėje priešais dabartinę Švietimo ministeriją.

Miestas neturėjo vieningo laiko sistemos. Buvo "tikrieji laikrodžiai" ir "puslaikrodžiai". Pastarieji, kaip ir dabartiniai, laiką skaičiuodavo nuo dvyliktos valandos, nuo dienovidžio. "Tikrasis" laikrodį, per vienuolynus atkeliavęs iš Italijos, buvo suskirstytas į dvidešimt ke-

PARDUOTOS VASAROS

FRAGMENTAS IŠ II TOMO (tęsinys)

Virto ažuolai

Untulis ėjo pro vartus, neskubėdamas, nupilkęs, nusinešiojęs. Laurynas žiūrėjo jam iš paskos, paskui nusispiovė:

- Tai šitaip tu, broleli? Labai daug uosiukų miške turi? Nebežinai, kur iškišt? Visiems išdovanoti žadi?
 - Ir tu eik, — pasakė Stanislovas.
 - Untulis vėl vogs, paminesi mano žodį!
 - Taigi eik. Priklaupsi... O tai klausia, klausia.
- Laurynas ir dabar nėjo vidun, o norėjo ką tai sakyti broliui, bet tasai nebesiklausė, pradėjo artintis prie Lauryno. Ir Laurynas suprato, smuko vidun. Tada Stanislovas sustojo ir pasakė man:
- Arklius taigi pats nukinkysi.

*

Troboj buvo veik tamsu, o žiburio niekas neįdegė. Plaveno tiktai grabnyčia senosios Bataitienės galvūgaly. Ir stovėjo prie lovos visi trys jos sūnūs: Antanėlis, Laurynas, Stanislovas. Stovėjo, žiūrėjo į motiną ir tylėjo visi. Tolėliau nuo lovos, arčiau stalo buvo Kazytė, o po stalu gulėjo Margis. Kazytė laikė rankose šventintų žolynėlių kuokštą ir kalbėjo maldą, o Margis nieko neveikė, snaudė, padėjęs galvą ant letenų. Senoji pasidarė visai nebežina, veidas — grynai žemė, o lūpos balkšvos, kertėse juodusios. Nemiškiodama žiūrėjo į lubas. Grabnyčia degė pasitraškėdama, o troboj darėsi tamsiau ir tamsiau, vakaras ėjo į galą, artėjo naktis. Troba jau sukvipto tirpstančiu vašku ir pasidarė joje kaip hažnyčioj, o visi trys sūnūs stovėjo ir stovėjo prie lovos, Stanislovas su Laurynu — laukdami motinos mirties, o Antanėlis taip išsigandęs, kad nebegalėjo nė raudoti.

Kazytė tūptelėjo už rankovės Stanislovą, pasivėdėjo prie durų:

- Gal, sakau, kunigėlį parvežtumėm?
- Taigi parvežėm. Kiek čia seniai? — pasakė Stanislovas. — Ir paskutinį patepimą gavo...

Kazytė norėjo dar ką sakyti, bet čia senoji staiga atsiduso. Puole visi prie jos. Kazytė padažė skepetėlę švestam vandeny, suvilgė lūpas. Dabar mirstančioji jau giliau atsiduso ir sumirksėjo akimis. Visi sūnūs pasilenkė prie jos.

— Baigiu kelionę, — pasakė senoji taip tyliai, tarytum nė ne pasakė, o tiktai atsikvėpė. — Gražiuoju gyvenkit, vienas už kito laukykites... Gražiuoju, sakau...

Senoji, matyt, pavargo. Nebekrutino lūpų. Sūnūs ilgai laukė, ką ji pasakys dar, bet nesulaukė, tai atsitiesė visi. Antanėlis žiūrėjo paklaikusiom akim.

— Taigi gražiuoju, motut, — pažadėjo Stanislovas.

— Ar tu girdi, motut? — paklausė Laurynas. — Stanislova teisybę sako; gražiuoju būsim. Dėl šito nesigrauk, motut. Ar girdi? ..

Motina neatsakė. Gal ji nebegirdėjo, o gal jau nebegalėjo atsakyti. Senasis Alaušas ne sykį kalbėjo, kad žmogus mirdamas girdi viską ir net numiręs ilgai dar girdi viską, ką apie jį kalba gyvieji, tiktai atsakyti jiems nieko nebegali. Taip ir sustingsta sukaustyta burna. Gal ir Bataitienė dabar nebegali? Gulėjo ji visiškai kaip negyva, nežiūrėjo į savo sūnus, o į lubas, ir jos akys buvo kaip vanduo valkoje po lietaus, kai vaikai pabraidė, išmaišo viską. Ir sūnūs nebeklausinėjo jos nieko, ir nebežadėjo nieko, tiktai stovėjo ir tylėjo.

— Kazytė nepaleiskit... — netikėtai sukrutino lūpas senoji, ir visi trys sūnūs vėl pasilenkė prie jos. — Išsaugokit namams...

— Taigi išsaugosim, motut, — vėl pažadėjo Stanislovas, o jo balsas krūptelėjo.

Senoji vėl patylėjo, matyt, ilsėdamasi, kadangi kiekvieną žodį tarė taip, tarytum čia ir ne žodis, o tikra šlėga ant krūtinės, lengvai nenuverčiama.

— Be Kazytės prapuls namai. Užtat, jei kokioj... veskit kuris. Be dalios, samdinė, o veskit... Katras pasidabos. Reikia...

Antanėlis pašoko, stvėrė Kazytę už rankos, pritempė pro brolius prie lovos ir puolė ant kelių priešais motiną, kartu patraukdamas ir Kazytę.

— Motut! — raudėjo balsu. — Aš dabosiu, motut!.. Mane palaimink su Kazyte, mane... Seniai man jos reikia, motut!..

Bataitienė lyg įsiklausė, lyg pradėjo galvoti, o paskui sunkiai pajudino ranką. Antanėlis raudodamas puolė bučiuoti šitą ranką ir pristūmė Kazytę daryti tą patį, o kai abu pabučiavo, tai pakišo rankas po motinos delnu:

— Laimink, motut... mane, motut, mane su Kazyte!

— Kvarabos tave griebtū! — lyg pabudo Laurynas ir stvėrė Antanėlį už pakarpos. — Kur lendi ne savo eile?

— Motut, laimink, laimink, motut, mane! — šaukė Antanėlis, ašarų smaugiamas, bet nepasiduodamas Laurynui. — Visi, motut, gudrūs, visi stiprūs, prapulsiu aš vienas be Kazytės!.. Motut, aš gi visada nestiprus buvau... Dvidešimt mišių už tavo dūšią užpirksiu, keliais stacijas apeisiu, motut, tiktai pagailėk, palaimink mane!..

SODYBA PAMIŠKĖJE

Šaukė, meldė Antanėlis, o Kazytė tylėjo, pakišusi savo rankas po Bataitienės delnu, tiktai nubalo truputėlį. O Laurynas visai įdūko. Griebė Antanėlį kaip reikiant ir buvo beatplėšias šalin, bet čia sukru-tėjo senosios Bataitienės lūpos, ir visi tuoj nutilo.

— Laiminu... — ištarė senoji. — Kazytę jaunėliui...

Dabar nubalo jau ir Laurynas.

— Kaipgi šitaip, motut? — pasilenkė per Antanėlio petį. — Ar aš nedirbu, ar pragėriau, vėjais leidau? Čia visų lygi dalis, o ko Antanėliui vienam? Neteisinga šitaip, motut!

Senoji ilgai tylėjo, akis užmerkusi.

— Skystimas prapuls be Kazytės... — ištarė, led led krutindama lūpas.

— Skystimas, matai, o pirmas prišnioktė artyn! Prapuls tau tok-sai! O gal ir man reikia Kazytės?

Dabar senoji tylėjo dar ilgiau, vis užmerkusi akis, nekrutėdama ir veik nekvėpuodama.

— Stanislovas kaip?.. — paklausė toktelejusi.

Stanislovas žemai pasilenkė, pabučiavo motinai ranką, pasakė.

— Man kad motutei gerai. Kaip motutė pasakysi, taip ir man gerai.

Dabar iš karto pašviesėjo senosios veidas. Atmerkė akis ir ilgai žiūrėjo į Stanislovą. Tylėjo, o buvo aišku: giria ji sūnų, net dėkoja jam.

— Pasakiau... — prašneko tyliai. — Gyvenkit geruoju. Motinos žodis tegu iš svieto neišeina. Pasakiau...

— Liepi geruoju, o karnas nuo vieno plėši, kitam vyžas pinil! — atsišaukė Laurynas. — Neteisinga šitaip, motut! Su dievu gi susitikti eini, o mane skriaudi, kaipgi šitaip?

— Bet senoji nebegirdėjo. Kai pasakė gyventi geruoju, tai ir nublogo vėl, ir nublogo taip, kad Kazytė tuoj griebė grabnyčią, išspraudė jai į rankas, o kad grabnyčia slydo šalin, tai Kazytė pati atsistojo prie senosios ir prilaukė ranka. Ir Antanėlis stovėjo šalia Kazytės, ir net mėgino prilaukinti tą pačią grabnyčią, kad tiktai arčiau būtų, kiek-

vieną motinos žodelį pagautų. O žodelių jau nebebuvo. Bataitienė gulėjo ir gulėjo, ir nebegalėjai suprasti, ar jinau jau mirusi, ar dar numirė. Tik ilgokai pagulėjusi atmerkė ji akis, bet dabar jau nebe-matė nieko ir nebežiūrėjo į nieką, tik aukštyn ir aukštyn.

Stanislovas kryptelėjo, atsiklaupė mirstančios kojūgaly ir žiūrėjo į motiną. Atsiklaupiau ir aš, kadangi ne- sykį buvau mokytas, jog žmogui mirstant reikia klauptis, o sutikus lydint į kapus — visada nusiimti kepurę, pasakyti sudie ir pagalvoti, kad gal netrukus ir tave veš šituo arba kitu keliu, ir kad tu labai nekaip jausies karste, jeigu niekas nepakels tau paskutinį kartą kepurės. Taigi jau klūpojom visi, tiktai Laurynas tebebuvo stačias. Žiūrėjo į motiną skersom, paastrėjusiais žandais, plonai sučiauptom lūpom. Ir būtų jis gal ilgai šitaip stovėjęs, tiktai Stanislovas neiškentė, atsigrėžė ir kirtu delno ašme-nimis Laurynui per pakinklius. Tas net krekstelėjo kelių girnelėm ir grindis — taip greit atsiklaupė. Ir tuoj persižegnojo, emė kažką mar-mėti. O iš Stanislovo akių išsilupo ašara, didelė, sunki, tokia sunki, kad nė riedėti negalėjo, sustojo vidury skruosto ir stovėjo, žibėda-ma nuo žvakės šviesos. Antanėlis gi vėl raudėjo pasikukčiodamas, o kad neimtų rėkti visai jau balsu, tai nuolat kėlė ranką sau prie burnos ir kando į ją, daugiausia sulenkto smalyžiaus krumplių, veik iki kraujo, ir tada ašarų lyg sumažėdavo, nors neilgam, tuoj ir vėl reikė-jo kąsti. Visas Antanėlio veidas buvo murzinas, ir kandžiojamoji ranka murzina, o antrąją ranką jis laikė po motinos delnu, drauge su Kazytės ranka, lyg bijodamas, kad Laurynas vėl stvers jį už pa-karpos, atplėš nuo motinos, ir tada palaiminimas bus sugriautas.

O senoji vis blogo, ilgai ir sunkiai, iki vidurnakčio, o paskui ir po vidurnakčio. Diendaržyje pragydo pirmieji gaidžiai, subilo praalkę arkliai ir galvijai, o ji buvo gyva ir gyva, nors led led begyva. Tik-tai kartais lyg krustelėdavo, pradėdavo dejuoti pro sukaštas lūpas, ir tas dejavimas buvo ne dejavimas, o greičiau šauksmas:

— Ū-ū-ū, ū-ū-ū...

Tada Kazytė prišokdavo artyn, kišo laisvąją ranką Bataitieniui po galva, mėgino pasupti ją, kaip supamas mažas vaikas, ir kalbėjo:

— Dar truputėlį, motut, dar pakentėk, ir bus geriau, bus jau visai gera tau, motut...

Senoji nurimdavo supama ir vėl ilgai gulėjo nei gyva, nei miru-si. Ir sūnūs klūpojo prie lovos tylėdami, laukdami ir nesulaukdami pabaigos, ir ašara vis blizgėjo ant Stanislovo skruosto, gal ta pati, o gal jau kita, kas gi čia žino. O Antanėlis kandžiojo vis tą pačią ran-ką, o antrąją laikė po motinos delnu. Klūpojo ir Kazytė, tik jau be ašarų, o vien tykodama, kada senoji vėl ims dejuoti ir ją reikės pa-supti iš naujo.

Ir jau paryčiu, kai atrodė, kad senoji pernešė naktį ir sulauks ki-tos, o gal ir daugiau nakčių, Margis staiga sucypė po stalu ir, pabru-kęs uodegą, kaukdamas išlėkė pro duris, tarytum kas jį būtų vi-jęs su pagaliu iš paskos.

Tęsiama 7 psl.

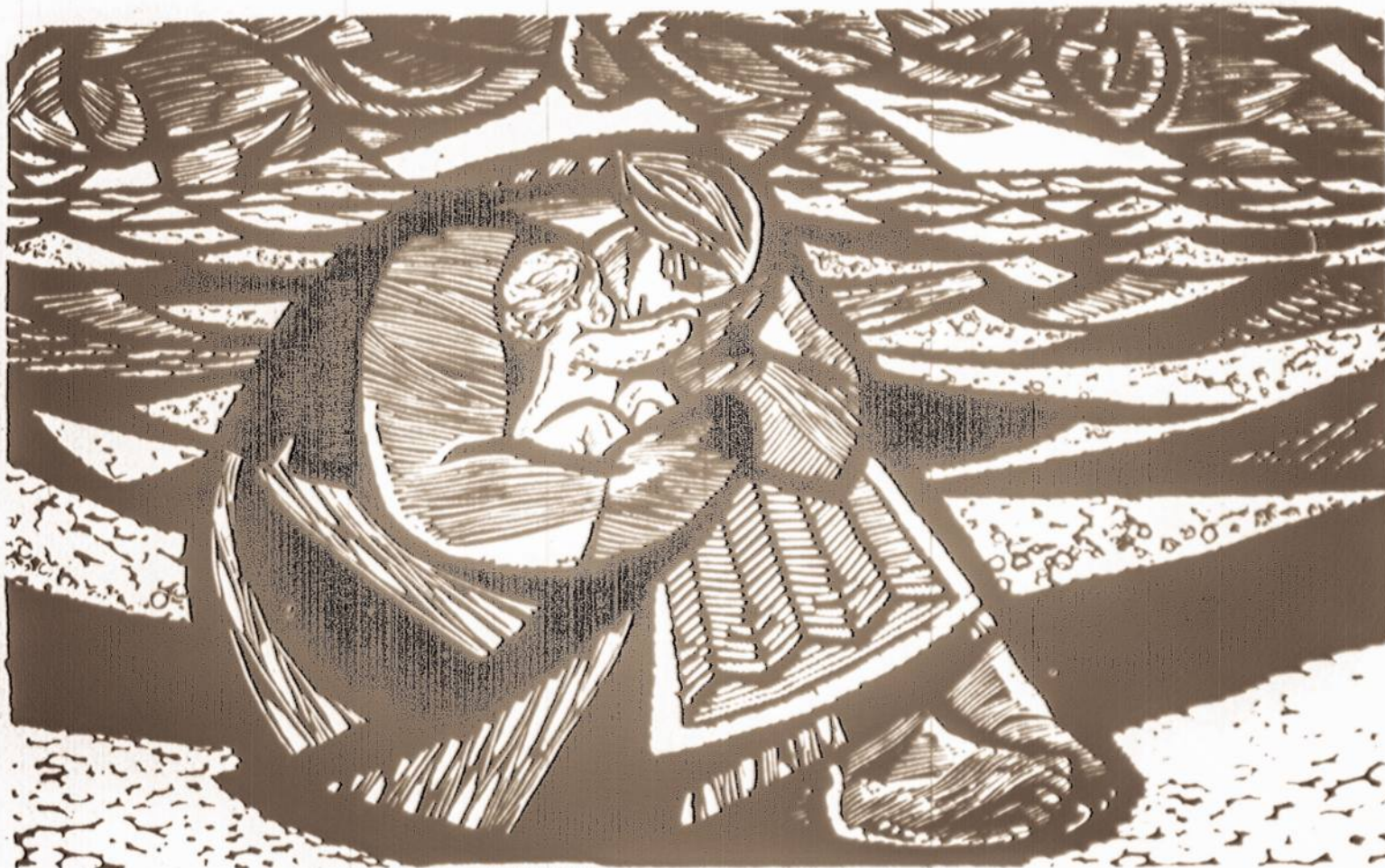
Žiema

Nusagsčiusi snagėmis skraistę žiema,
Sustingusiu kumščiu man beldžia į langus,
Vilioja ir šaukia šiurpiai staugdama,
Kur vėjas padauža pusnyuose rangos.

Sapnuojas pavasario ryto grožybės,
Kurioms nebegrižtamon praeitin žlugo...
Nors buvo šviesesnis pasaulis sužibęs —
Svajones išblaškė išėlusios pūgos.

Plačiuoju keliu nenurimsta varpelis —
Din-din ir din-din... slenka, skubinos rogės.
Toks mažas, toks trumpas beliko tarpelis
Lig laukiamos džiaugsmo ir meilės pastogės...

JUOZAS MIKUCKIS

Aldonos Skirutytės raižinys „Žemės kūdikielis“.

— Viskas, — pasakė Stanislovas, ir tiek laiko žibėjusi ašara nusrirto jo skruostu.

Bataitienė lyg pasirėmė alkūnėmis, aukštai iškėlė smakrą, atsidaduso ir iš karto susmuko atgal. Ir tuojau nubalo jos rankos, paskui kaklas, paskui smakras, o paskui jau ir kaktą.

— Motu-u-ut!... — ne savo balsu suriko Antanėlis.

Kazytė suglobė jį už pečių, vedė iš trobos, ramino:

— Nebėra motutės, atkentėjo savo, neberaudok ir tu... Neberaudok, ašarom neprikelsi.

O Laurynas su Stanislovu vis dar klūpojo. Tiktai Stanislovo galva linko žemiau ir žemiau, ir taip nulinko, kad atsirėmė kaktą į lovos kraštą, visiškai netoli motinos rankų.

✱

Dvi dienas ir dvi naktis giedojo žmonės, o Bataitienė gulėjo sau ir gulėjo. Iš pradžių ant stalo lentos, padėtos vienu galu ant suolo, kitu ant uslano, o paskui jau ir karste. Ir visą laiką degė dvi storos geltono vaško žvakės jos galvūgaly, o troba kvėpėjo kadugiais ir eglėmis, kadangi kadugių ir eglisakių buvo tirštai pribarstyta ne tiktai troboj, bet ir ant tako nuo trobos į vartus, ir net už vartų, kad ne tiktai savi, bet ir svetimas žmogus žinotų, jog atgiedamas šioje troboj numirėlis. Ir kone visą tą laiką Stanislovas stovėjo motinos galukoje ir žiūrėjo į ją. Tylėjo ir žiūrėjo. Laurynas sutikinėjo žmones, ragino Kazytę, varinėjo mane, ėjo sužiūrėti gývulių, net karstą pats atvežė, o Stanislovas tiktai stovėjo ir žiūrėjo. Antanėlis irgi žiūrėjo į mirusią, ašaras braukdamas, bet tiktai iš tolo, daugiausia iš priemenės, pro žmonių galvas. Atrodė, tamsioj, varstomų durų išaušintoj priemenėj Antanėliui pati geriausia vieta. O Stanislovas vis neatsitraukė nuo motinos kojūgalio. Nei jis verkė, nei dūsavo, tiktai žiūrėjo.

Ir pajudėjo Stanislovas tik trečios dienos rytą, kai kieme ir už vartų suplaukė giminių ir kaimynų rogės ir kai jau reikėjo dengti karstą, visam laikui uždaranant jame senąją Bataitienę. Tada priėjo jis, pabučiavo sudėtas ant krūtinės motinos rankas, paskui kaktą, kojas... Ir troboj iš karto apsišarėjo kone visi. Paskui Stanislovą ėjo Laurynas ir Antanėlis, ir darė tą patį, o paskui visus atėjo Kazytė. Ir kai ji pasilenkė prie senosios rankų, kažkuris žmonių, stovinčių arčiau krosnies, pasakė:

— Prilindo!..

Kazytė greitai atsigręžė, bet ji nepamatė, kas kalbėjo, tai patylėjo ir pabučiavo senąją Bataitienės rankas, o paskui ir kaktą, ir kojas, apautas juodomis korpėmis su padais iš kartono, irgi apsiūtais juodu audeklu. Tada atsitiesė ir pasižiūrėjo į visus troboj, ir kur tiktai ji žiūrėjo, žmonės dūrė akis žemyn.

Sniego kopose paklydęs zuikutis.

Daug rogių lydejo senąją Bataitienę, tiktai visos jos buvo tuščios. Žmonės ėjo pėsti ir giedojo šventas giesmes, o rogės čiauzė iš paskos, kad vėliau parvežtų visus iš kapų. Kapai gi, buvo ne taip jau toli. Vidugiriu miestelio galulaukėj, ir vadinosi Sileliu, nors nė viena pušis tenai neaugo, o siūravo eglės visu patvoriu ir kerojo jazminai prie kiekvieno kapo. Kapinių tvora buvo sudėta iš akmenų, didelių ir mažesnių, sumūryta standžiai, bet sumūryta labai seniai, taigi iširusi kiekvieno alkūnėj, akmenys nubirę aplinkui ir jau samanoti.

Karstą nuėmė nuo rogių keli vyrai ir nunešė prie duobės, iškastos kapų vidury, pastatė ant jos krašto, o kai tik pastatė, tuoj Antanėlis suklypo ant kelių ir pradėjo raudoti:

— Tėveli, baltagalvėli, brangiausias tu mūsų maitintojėli! kaipgi tu čia guli vienas, šaltaj smėlynėj? Kelkis, tėveli, baltaveidėli, pamokuok tu man savo švelnia rankele-e-el... .

Raudojo Antanėlis taip garsiai, kad visi pritrilo aplinkui, tiktai Kazytė glostė jam petį, pašnibždom kalbindama:

— Nereikia, Antanėli, nebereikia... Motutės reikia dabar raudoti, o tėvelis... ką gi bedarysi?

— O kad jis guli čia vienas, šaltumoj ir tamsumoj!... — raudojo Antanėlis.

Ir aš niekaip negalėjau suprasti, kodėl, laidojant motiną, reikia apraudoti tėvą. Tiktai prasispraudęs pro žmones prie duobės krašto, pamaciau, kad toj vietoj, kur turėjo gulti senoji, pačiam duobės dugne, kyšo kito karsto šonas. Dar beveik sveikas, tik susizemėjęs, kastuvo ašmenimis, užgautu kraštu. Čia, matyt, ir gulėjo senasis Bataitis.

— Tėveli mielas, tėtušėli brangus, priimk ir mūsų motinėle drauge gulė-ė-ėtil... — raudojo Antanėlis.

Žmonės sušneko, kad be reikalo šitaip Antanėlis, abu tėvai, aciū dievuliui, pragyveno, daug gero matė, nors ir vargo pabridėjo, o dabar šitaip raudoti — tik dievulį piktinti. Bet Antanėlis negirdėjo nieko, raudojo garsiau ir garsiau, o kai suraudojo jau taip, kad garsiau nebegalima, tai nusibraukė ašaras nuo akių, atsigręžė į brolius ir pakvietė:

— Mirkim visi, broleliai brangūs, sugulkim čia visi, kur tėvelis guli ir motinėle gula... Ko mums begyventi, ko besulauksim? Mirkim ir gana, tai drauge visi būsim, visi pailsėsime nuo vargų vargelių, gilių rūpestėlių...

Stanislovas tylėjo, panarinęs galvą, Laurynas gi priėjo arčiau, pastūmė Antanėlį šalin:

— Kad taip nori — gulk. Ko visus šauki? Praleisk pirma motutę!

Pasakė jis šitaip Antanėliui į ausį, o išgirdo visi. Tai tik sužiuro žmonės į Lauryną, pečiais traukė, šnibždėjo ne vienas:

— Gero nebus. Nelauk gero šituos namuos.

O Laurynas nieko nesiklausė, pamajo ranka duobkasiams. Tie pavėrė karstą ilgais rankšluosčiais, ėmė leisti į duobę. Antanėlis atsi-klaupė į geltoną smėlį, šalia jo priklypo ir Kazytė. Giedoriai užtraukė:

— Amžiną atilsį dovano-o-ok jai viešpatie!..

Duobkasiai pasispiaudė delnus, ėmė kastuvus į rankas.

O kai viskas buvo baigta, duobės nebeliko, vietoj jos išaugo geltono smėlio kapas, pridengęs ir senąją, ir naująją karstus, Laurynas įsimaišė į žmones, ėjo prie kiekvieno, prašė:

— Dabar pas mus, motutę pagerbti. Prašom nesididžiuoti ir namų neišpeikti. Tiesiai iš čia ir pas mus.

Troboj eglisakiai jau pašluoti, stalas vėl savo vietoj, o prie jo dar pridurta stalų. Ir visi uždengti baltom staltiesėm, ant visų padėta didžiuliai dubenys karštos mėsos, kapoto geltono sūrio, rupios duonos riekės ir daug ko kita. O tarp daug ko kita stovėjo ašočiai, pilni pu-tojančio alaus. Kas šitaip viską padarė, kas suruošė — nežinojo niekas. Ir neklausinėjo niekas, tiktai skubėjo už stalų, trepsėdami nuo šalčio, pūsciodami atgrubusias rankas. Ir sučepsėjo aplinkui, sudžing-sėjo peiliais, stiklinėm suskambino, kad netrukus ir švarkus reikėjo pasidėti, taip greitai išilo visi.

Stanislovas su Antanėliu nešė į stalą ko reikia, o Laurynas žiūrėjo, ar ko ne per daug neša. Sukosi čia ir Kazytė, nukaitusi raudonai, nė valandėlei neprisėsdama, visus kalbindama, o daugiausia tai vis savąjį Antanėlį nuglostydama, kadangi šis vėl ir vėl puolė į ašaras.

O paskui, svečiams gerai įsismaginus, dingo iš trobos visi broliai, vieną Kazytę palikę. O su broliais dingo ir dėdinas Ramoška, atsiradęs namuose dar tą patį rytą, kai mirė senoji. Nebelabai jaunas buvo šitas Ramoška, gerai jau žilas, bet dar stiprus, kietai sužėlusiais antakiais ir gauruota krūtine. Visi keturi jie prapuoė stancijon. Sėdėjo tenai prie stalo, pasistatę alaus, bet negėrė, tiktai šnekėjosi, ir šnekėjosi taip patyliukais, kad nė nesugausi ausim šitoj durų pusėj.

Bus daugiau

Pagerbti redaktoriai

Atkelta iš 1 psl.

apie tą ilgą ir gilią vagą, kurią ligi šiol jis yra išvaręs mūsų nacionalinės kultūros dirvoje.

Linkime Jūsų jubilatui sveikatos, to žavingo darbštumo, kuriuo pasižymėjo ir dabar pasižymi, Jis tikras darbymečio žmogus."

Karolis Vairas Račkauskas gimė 1882 m. lapkr. 16 d. Šiauliu apskr.

Į Ameriką atvyko 1907 m. ir čia, kartu su J. Šliūpu, Vl. Dembskiu ir K. Jurgelioniu įsteigė laisvąją Mintį ir ją redagavo nuo 1910 iki 1915, 1911 m. išaugojes

nuo skilimo SLA seima Baltimorėje, buvo išrinktas Tėvynės redaktorium. Redagavo laikraštį iki 1920 m. New Yorko Baltic State banko 1922 m. buvo pasiūstas į Lietuvą, 1923 - 28 m. dirbo Lietuvos pastuntinybėje Londone, nuo 1929 - 32 buvo Lietuvos konsulas P. Afrikoje; 1933 - 40 laisvai vertėsi žurnalistika, nuo 1940 - 48 buvo Kauno Centrinės bibliotekos vyr. dir., o šiuo metu yra rašytojo P. Cvirkos memorialinio muziejaus direktorius.

Be gausios publicistikos, bei straipsnių, yra spausdinęs eilėraščių, apysakaičių, yra išvertęs apie 80 veikalų į lietuvių kalbą.

JONAS MAČYS - KĖKŠTAS

Jonas Mačys-Kėkštas

Gruodžio 11 d., Kaune, buvo iškilmingai paminėtos liaudies poeto, revoliucinės poezijos pradininko, buvusio Vieniybės redaktoriaus, Jono Mačio - Kėkšto 100-osios gimimo metinės. Literatūros vakaras įvyko literatūriname muziejuje, laudies universiteto literatūros ir teatro fakultete.

Apie Kėkšto gyvenimą ir kūrybą papasakojo filologijos mokslų kandidatas, literatūros kritikas V. Kubilius. Tarp kitų, dalyvavo poetai A. Žukauskas, A. Drilinga ir kt. Kauno literatai.

Jonas Mačys - Kėkštas gimė 1867 m. Ingavangio k., Šilavoto Šilavoto lvs., Marijampolės aps. Užaugo lenkiškai kalbėjusių valstiečių šeimoje ir pasijuto lietuvis, tik atsידūręs Marijampolės gimnazijoje. Čia pasireiškė kaip uolus Petro Armino, vėliau Petro Kriaučiūno lietuvių kalbos mokinys. Jo pastangomis išskovota, kad gimnazijos kapelionas kun. Miknevičius pamokslus sakyty lietuviškai.

Susipažinęs su Aušra, 1884 m., kartu su K. Grinium redagavo rankraštinių patriotinių mokinių laikraštuką Priešaušri. Išstojęs iš gimnazijos ir atsiskęęs stoti į Seinų kunigų seminariją, kuri laiką gyveno pas mok. J. Andziulaitį, kuris vėliau atvykęs į Ameriką taip pat kurį laiką redagavo Vieniybę Lietuvniukų.

J. Mačys-Kėkštas, V. Kudirka, St. Matulaitis.

1900 m. Mačys-Kėkštas paėmęs rusų slaptų įsakymų prieš Lietuvius, pasitraukė į Tilžę, o iš ten pas M. Jankų į Bitėnus, kur rinko ir redagavo Jankaus leidžiamą laikraštį Saulėteką. Gavęs pakvietimą redaguoti Vieniybę, 1900 m. galė išvyko į JAV. Redaguodamas Vieniybę 1901 ir 1902 metais stengėsi vengti partinių ir vietinių ginčų. Skilus Susivienijimui Lietuvių Amerikoje pasirinko liberalistinę pusę.

Kėkšto poezija įvairi ir daugeliu atžvilgiu įdomi savo formališomis savybėmis, bet neprilygsta nei vienam žymesniajam bendralaikiui (Kudirka, Vaičiūčiui, Mairomui). Jaunystėje buvo aktyviai pasišovęs kovoti su aušrininkų poezijos šturkštumais, bet pats panašių šturkštumų savo poezijoje nepastebėjo. Savo bendralaikius gerbė ir jiems yra eilių paskyręs, o V. Kudirką tiesiog garbino. Jo poezijoje dažnai jaučiamas didelio poeto mostas ir talentas, bet jis neturėjęs darbu nei sąlygų, nei laiko, nes visą gyvenimą sunkiai vertėsi ir ne-matbuo.

J. Mačys-Kėkštas mirė džiova 1902 m. gruodžio 15 d., Plymouth, Pa. Jo palaikai buvo sudeginti Fresh Pond krematoriume Maspeth, N. Y. 1933 m. dr. J. Baltrušaitienė veļionto urną su pelenais perdavė Vytauto D. Universiteto rankraščių skyriui.

Jo eilėraščių rinkinį išleido J. Baltrušaitis 1910 m.; 1948 m. buvo išleista Mačio-Kėkšto "Poezija".

TIK JAI VIENAI....

J. Selmer'o romansas

Tik jai vienai, vienatinei,
Asz giedu tas dainas,
Ir ji viena, vienatinė,
Jų paslaptį supras.

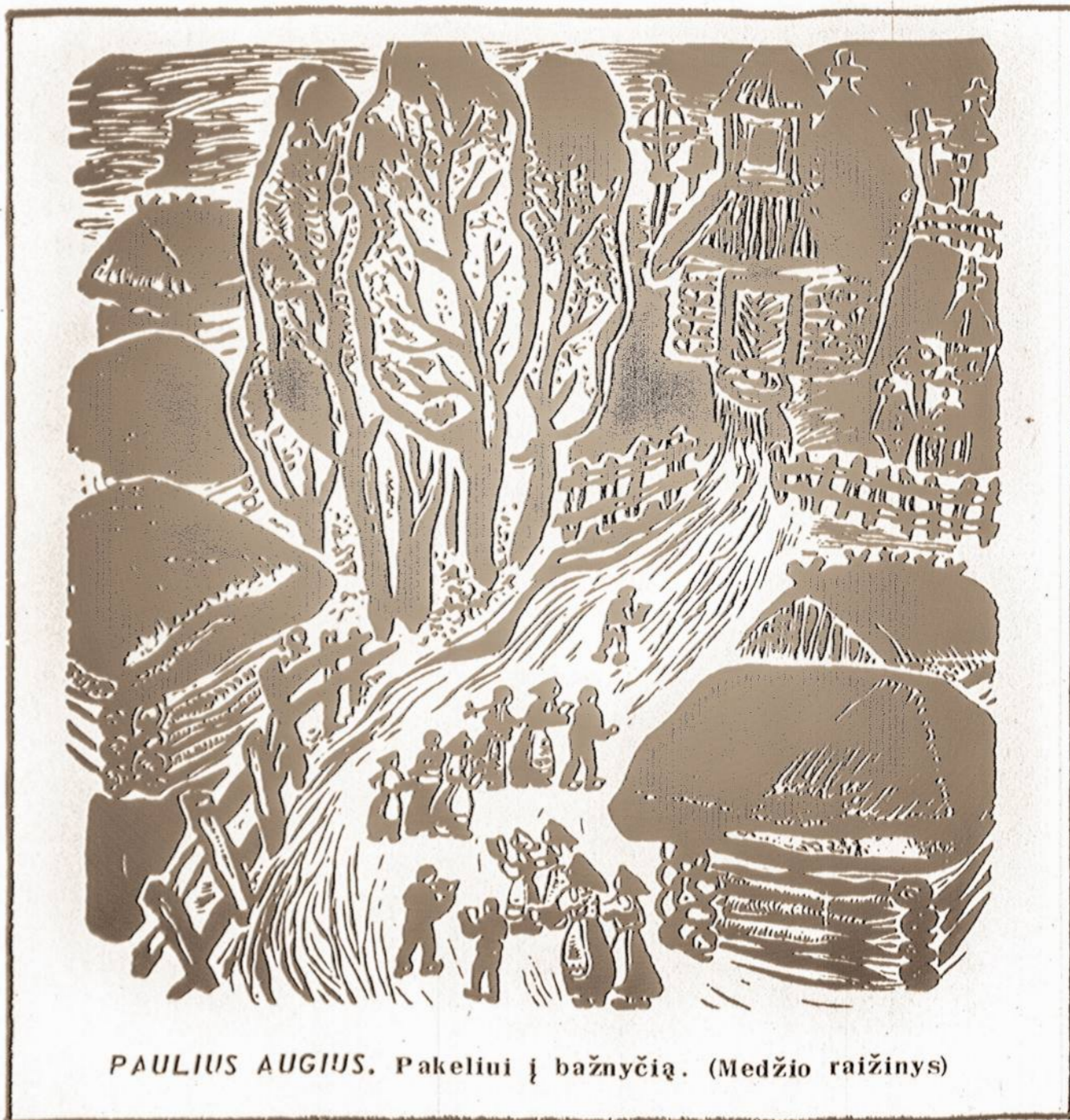
Isz vien pritarkit mą, draugai!
Pritarkit vardan jos:
Be jos, — be tos vienatinės, —
Nebutų nė dainos.

Tebus mansai dainavimas
Ta paslėpta pyne,
Kuri su ja, — vienatine, —
Sujungti gal manę.

Jautriai giedokit ją, draugai,
Isz vien pritarkit mą:
Nes garbei jos — vienatinės —
Sudėjęs, giedu ją!

KĖKSZTAS

(iš Vieniybės 1902 m. komplekto)

PAULIUS AUGIUS. Pakeliui į bažnyčią. (Medžio raižinys)

LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

John Orman Agency

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

SU ŠVENTĖMIS IR NAUJŲJŲ METŲ PROGA SVEIKINA

REPUBLIC Liquor Store, Inc.

322 UNION AVENUE, BROOKLYN, NEW YORK

DŽIAUGSMINGŲ ŠVENČIŲ
IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

Knight Cap

RESTORANAS

810 Chestnut Street

Philadelphia

AUGUST TRAUN, Savininkas

LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

Winter Garden Tavern Inc.

VYTAUTAS BELECKAS, Savininkas

1883 MADISON STREET, BROOKLYN 27, N. Y.

VYTAUTAS KASUBA

MADONA (Skulptūra)

KALĖDOS...

Jaučiamės nuskriausti, kai Kalėdos be sniego. Dar blogiau, kai Kalėdos be eglaičių. Iš kur tas paprotys?

Vakarų pasaulyje, kilo iš Vokietijos. Bet yra padavimų krikščioniškame pasaulyje, kad Jėzui gyvenant žemėje, jį, kartą, užklupo lietus. Jis palindo po lapuotu medžiu, bet vandens lašai vistiek krito. Tada Jėzus palindo po egle, kuri jį priglaudė ir jis išliko sausas.

Kaip atpildą, Jėzus davė teisės eglei žaliuoti ištisus metus. Ten, kur Jėzus vaikščiojo, tose dykumuose, dabar eglė nebėra. Bet tai buvo prieš 2,000 metų...

Raštuose kalėdinė eglaitė minima 1604 m. Elsas Loteringioj. Vėliau Kalėdų eglaitės puošimo paprotys nukeliavo į Švediją. Iš Švedijos, Anglijos karaliaus Jurgio III žmona šį paprotį įvedė ir Anglijoje.

Ameriką eglaitės puošimo paprotys pasiekė su vokiečių imigrantais, 1834 m. New Jersey valstybėje, vienas vokiečių mokytojas ir

gydytojas girioje nusikirto eglaites ir jas Kalėdoms papuošė. Visiems labai patiko. Vėliau, 1940 metais, vienas vokiečių kunigas Rochesteryje, N. Y. eglaites papuošė Kalėdų proga. Už tai jis buvo pagerbtas spaudoje.

Gėrėdamasis eglaitėmis ir Martin Luther įvedė paprotį žvakutėmis puošti kalėdines eglaites namuose.

Kada eglaitės puošimo paprotys atkeliavo į Lietuvą, nežinoma. Bet būnant taip arti Vokietijos, turbūt tas paprotys atkeliavo gana anksti. Spėjama, kad eglaitės puošimo paprotys į Lietuvą atkeliavo su protestantizmu, kai lietuviai studentai grįžo iš Vokietijos.

LINKSMŲ ŠVENČIŲ VISIEMS!

ADVOKATAS
C. A. VOKET
(Vokietaitis)

41-40 74th STREET
JACKSON HEIGHTS, N. Y.

moterims

veido šviežumas

Kas tai yra grožis! Visų pirma — gera sveikata, graži veido oda, dailus kūno sudėjimas. Išmintingas gyvenimo būdas, stiprus miegas, pilnavertis maistas, gimnastika — štai tos paprastos taisyklės, kurių reikia laikytis, norint visada gerai atrodyti.

Reikia nuolat stebėti ne tik savo figūrą, būti visada pasitempusiai, bet ne kiek ne mažiau rūpintis ir savo veidu. Nors moteris turės ir taisyklingiausius veido bruožus, ji neatrodys graži, jei jos oda bus suvylusi, suglebusi, inkštruota.

Odai kenkia medžiagų apykaitos sutrikimas, kraujo susirgimai, labai jautrus organizmo reagavimas į kai kuriuos maisto produktus, besaikis antibiotikų vartojimas. Vadinas, norint turėti gražią, šviežią veido odą, reikia pirmiausia vengti šių organizmo susirgimų.

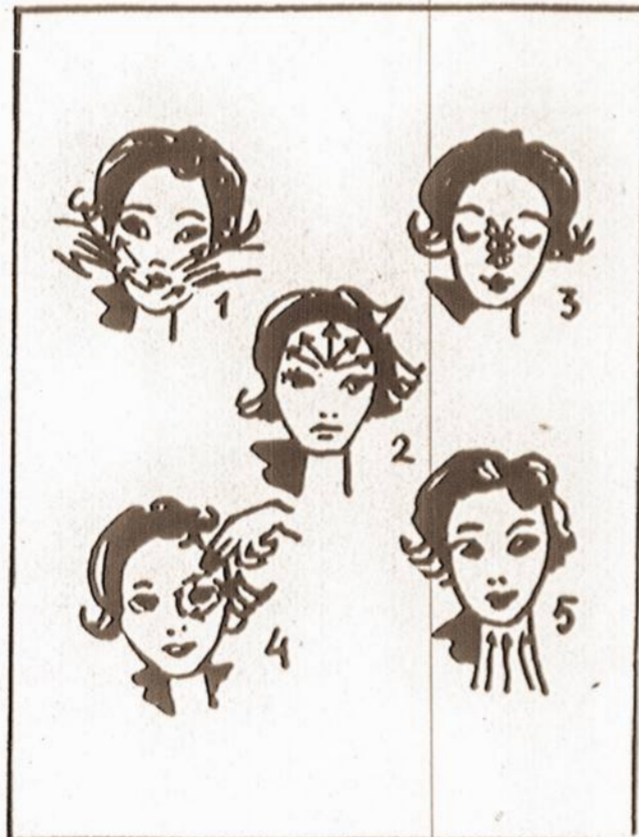
Kaip reikia prižiūrėti normalią veido odą! Maitinantieji kremai jai nereikalingi. Reikia tik kasdien prausti, o ne trinti veidą spiritu, kvėpalais ir odekolonu, kaip daro kai kurios moterys. Su tualetiniu muilu pakanka nusiprausti 2-3 kartus per savaitę.

Turint sausą veido odą, naudinga prausti drungnu vandeniu, o po to ne šluostyti, o nusausinti veidą minkštu rankšluosčiu.

Vidutinio ir vyresnio amžiaus moterims veidą geriau ne prausti, o nuvalyti jį losjonu ar skystu kremu, po to patepti maitinančiu kremu. Naudingai masažai ir įvairios maitinančios kaukės: mielių, kiaušinio, medaus, vaisių-uogų, daržovių ir pan.

O kaip naudoti dekoratyvinę kosmetiką! Jaunoms mergaitėms nereikia pirkti naujų daiktų dažais, toninėmis pudromis, ružu, per ryškiai dažyti antakių ir blakstienų. KOSMETIKOS MENAS NEPAKENCIA VULGARUMO, O PRIPAZIŪSTA TIK KIEKVIE- NOS MOTERS INDIVIDUALIAS ISVAIZDOS SAVYBES. Vidutinio ir vyresnio amžiaus

moterys, vartodamos kosmetines priemones, turi atminti, kad ryškūs plaukų, lūpų ar antakių ir blakstienų dažai tik pabrėžia jų amžių.

Daugelis moterų naktį tepa veidą koku nors maitinančiu kremu ir atlieka lengvą odos masažą. Tai reikia daryti labai atsargiai.

Taigi, jūs nusiprausėte ir parišote plaukus juoste, kad neišteptumėte jų. Kremą pradėdote tepti nuo pasmakrės. Judesiai turi būti lengvi ir eiti nuo pasmakrės vidurio per skruostus smilkinio link (1 pieš.). Po to tepama kaktą. 2 piešinio strėlės parodo judesių kryptį. Nosį masažuojam apskritais vidurinių pirštų galų judesiais (3 pieš.). Ypatingo dėmesio reikalauja akių vokai. Apatinis vokas masažuojamas dviem pirštais — rodomuoju ir viduriniu nuo smilkinio link nosies; viršutinis — nuo nosies link smilkinio (4 pieš.). Kaklą masažuojame iš apačios į viršų pasmakrės link (5 pieš.).

LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKI

WHITE HORSE
Tavern

PRANAS BRUČAS, Savininkas

86-16 JAMAICA AVE., WOODHAVEN, N. Y.

VISIEMS LIETUVIAMS LINKIME LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

DALIA IR ALBERTAS RADŽIŪNAI
Savininkai

SILVER BELL
BAKING CO.

36-38-40 STAGG STREET
Brooklyn, N. Y. 11206

NAUJIEJI METAI

Atkelta iš 5 psl.

valandas nuo aušros ar saulėlydžio, kai pagal regulą vienuolikai turėdavo melstis. Dvilypė sistema, kurią, beje užtinkame dar Diksenso raštuose, Vilniuje išsilaikė iki praėjusio šimtmečio pradžios.

Dabar centrinė dispečerinė, siunčia elektros impulsus į viešuosius laikrodžius. Ir, kaip tvirtina miesto apšvietimo kontora (jai dabar suteikta "laikrodžių cecho" privilegija), visi jie rodo laiką vienos minutės tikslumu.

"GERKE VILNENSIS" -- PIRMASIS VILNIAUS LAIKRODININKAS.

Šešiolikto amžiaus viduryje Vilnius turėjo dar kelis laikrodininkus: Leonardą Frenką, Konradą Grisą. O vėliau jau darbovisi būrelis "tikslaus laiko meistrų", priklaususių metalistų cecho šaltkalvių atšakai. Jų darbas ir buvo panašus į šaltkalvių. Bet ne visų. Įžymiausias to meto laikrodžių meistras Jokūbas Gerkė, veikiau priskirtinas prie juvelyrų. Jo staliniai laikrodžiai, vadinamieji "stucečiai" tai dailios dėžutės ar bokšteliai su baroko ažūrine ornamentika, figūrėlėmis, miniatiūrinėmis architektūros detalėmis. Jo darbo metaliniai laikrodžiai, griežte ribotai didikų, vėliau atsidūrė kolekcionierių rankose, pateko į muziejus.

Vienas Gerkės kūrinyms pastekė Dancigą, o 1912 metais už 500 markių parduotas Berlyno komisio namuose. Tai buvo keturkampė dėžutė su paauskuotais ornamentais: ją vainikavo antikinė graikių šventykla su ant jos stovinčiu Amūru.

Bene įžymiausias Gerkės kūrinyms, užbaigtas 1621 metais, dabar saugomas Krokuvos muziejuje. Laikrodis paauskuotas, keturkampio bokšto pavidalo, su keturiomis kolonomis, remiančiomis dviejų aukštų ažūrinę galeriją. Toji galerija uždengta kupolu su stovinčia ant jo figūra. Frontone -- du sidabriniai laikrodžio apskritimai su ciferblatais. Vienas rodo valandas, kitas -- dienas ir mėnulio pilnatį.

Vieną Gerkės laikrodžių gali pamatyti Lietuvos etnografijos muziejaus lankytojai. Tai -- šešiakampė metalinė dėžutė su elipsės formos langeliu šoninėse briaunose. Dėžutės dangtelyje įtaisytas ciferblatas. Išgraviruotas įrašas: "J. G. Vilnensis 1642".

Gerkė šalia savo pavardės visur išgraviruodavo lotynišką žodį "Vilnensis".

"LENKSZ A RETTWO" -- IGNAS LENKŠYS IŠ RIETAVO".

Vargu ar kam į galvą ateis, kad žodis "Rettow" reiškia Rietavą. Ir kad įmanrus įrašas "Ignacy Lenksz a Rettow", kurį galima išvysti XVIII amžiaus sieniniame laikrodyje, išsifruojamas "Ignas Lenkšys iš Rietavo".

VILNIAUS VARPAS 1673 M.

Lietuvos etnografijos muziejuje galima išvysti ir puošnų praėjusio amžiaus ampero stiliaus kūrinių, atkeltavusių iš Paryžiaus, ir aštuonioliktojo šimtmečio stalo laikrodžius su miniatiūriniais kurantais, grojančiais menueta.

Ne jaunesni yra didieji Gedimino aikštės kurantai. Pirmąjį varpą 1673 metais nuliejo Vilniuje prancūzas Delemaras, antrąjį 1758-aisiais -- Merkas. Tie varpai, kurių vienas muša valandas, kitas -- ketvirčius, seniau buvę Rotušės bokšte (aikštėje prie dabartinio Dailės muziejaus), o aštuonioliktojo amžiaus pabaigoje atsidūrė Gedimino aikštės varpinėje. Esanti čia laikrodį nukalė 1803 metais Vilniaus meistras Juzefas Bergmanas. Pirmojo mechanizmo nė pėdsako neliko.

Pokario metais laikrodis buvo sustojęs. Artėjant Vilniaus laikrodininkystės 400-tosioms metinėms, jį ėmėsi taisyti vilniečiai meistras K. Stepšys ir A. Mikalauskas. Buvo naujai nulietos ir nukaldintos kai kurios detalės, ciferblatas, rodyklės. O aukštuminių darbų meistras rodyklės ir ciferblatus paausavo. Paigginus volą, laikrodis užvedamas ne dviem dienoms, o savaitei.

Sename bokšte, Muziejaus gatvėje, galima sukurti uoliai plušanti meistrą E. Alekną, Vilniaus telefono stoties kalbančiojo laikrodžio autorį. E. Alekna sukūrė naujus Gedimino aikštės kurantus. Surinkęs iš viso krašto senus, nenaudojamus varpus, jis sukūrė tokių jų derinį, kurio skambėjimas pranokia Kauno istorinio muziejaus muziką.

O VIS DĖLTO KUR SUTIKTI?

Neseniai Vilniuje buvo montuojamas laikrodis, kurį 1967-aisiais m. žvelgė dešimtys tūkstančių akių. Šis laikrodis, gimęs Buda-

Et, seni, užteks juoktis iš nebūtų dalykų...

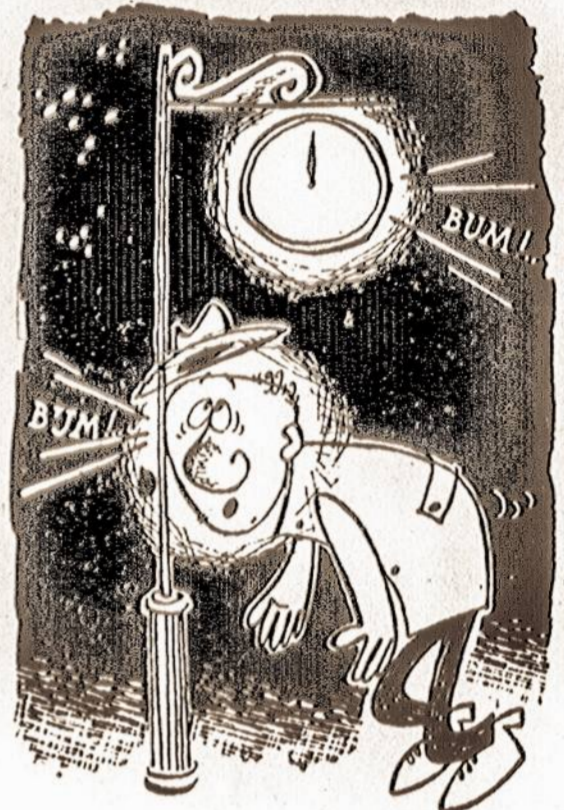

Nuotykis medžiotojo ūlmoje.

NAUJAMETINĖS ŠYPSENOS

Be žodžių.

Pirmieji naujametiniai dūžiai...

pešto gamyloje "Vilėš gyara" ir atkeltavęs į "Zalgirio" stadioną, yra visų didžiausias Vilniuje. Jo skersmuo arti 12 pėdų! Jis ir visų "šviesiausias": ciferblate, tiksliau tarant, elektros ekrane, įmontuotos 224 lempuotės.

Laikrodis iš mūsų architektūros planų išnyko ir iš talentingai sukurtų interjerų išnyko. Laikrodis nustojo būti architektūros ar dekoratyvinio meno detale.

Rygoje, centrinės magistratės pradžioje, yra stiklinis reklaminius obeliskas su laikrodžiu. Panašaus pobūdžio obeliską Lietuvos vitražo meistras kuria Maskvai, TSRS Dailės fondo centriniam salonui Kutuzovo prospekte.

Tad, nors Naujųjų Metų nebesutiknėsime prie senojo Vilniaus bokšto ar naujai iškilusių rūmų, tegul jų laikrodžiai teikia miestui romantikos. Tegul tai būna tokie laikrodžiai, prie kurių norėtum skirti pasimatymą.

Ir tegul jie, nors ir pažaisdami šimtmetę tradiciją, rodo tikslų laiką. Kad nesivėlintume į pasimatymus, o tuo labiau sutikti Naujųjų Metų, o į Lietuvą nulykę laikų sutikti savuosius. S.V.

BUVO IR TOKIŲ NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMŲ

Seniai, labai seniai, gyveno Sultonas. Jis turėjo 365 gimines. Kiekvienas jų, Sultoną aplankydavo kartą per metus. Pasakodavo apie savo gyvenimą, gėrė jo vyną ir dainuodavo iki vėlyvos nakties.

Kiltiniai metais, vienas jo giminaičių turėdavo apsilankyti du kartus per metus. Tada daugiau vyno buvo išgerta ir daugiau dainų dainuojama. Sultonui pasidarė nuobodu, išsitraukęs kardą jis tam giminaičiui nukirto galvą.

- Dabar, - Sultonas pareiškė, - išgerkite už gimines, kurie turi galvas ant savo pečių ir mane aplanko ne dažniau, kaip kartą per metus!

LIETUVOJE

* ARCH. J. VAŠKEVIČIUS, Lietuvos architektų s-gos pirmininkas, vadovavo Lietuvos architektams Maskvoje vykstančiame Sovietų S-gos architektų suvažiavime, Kremliaus teatre, gruodžio 14 d.

* VANDA SAMALIONIENĖ su Danute Jasinskiene Biržuose sukūrė naują alaus rūšį: šviesesni, lengvesni, mažiau cukringa, bet panašaus skonio ir stiprumo seniau gaminamoms alaus rūšims. Naujasis alus pavadintas "Aukštaičių alus". Iš seniau Biržuose gaminamas vadinasi "Biržų alus".

* LIONGINAS ŠEPKA Rokiškyje -- nepaprastų gabumų savamokslis liaudies menininkas, kirviu ir savo darbo peiluku išskaptavo, išplaustė tiek gražių medžio gaminių, kad Rokiškio kraštotyros muziejus juos surinko ir ruošiasi parodai net dviejose salėse.

* "MUZIEJAI IR PAMINKLAI" tokiu pavadinimu Lietuvoje Dailės instituto išleido knygą. Leidinyje telpa įdomiausi Lietuvos dailės, architektūros, etnografijos, paminklai, muziejai ir mokslinė veikla.

* ANATANINA KOPŪSTAITĖ, Panevėžio rajono "Galybės" ūkio melžėja per 7 metus kasmet išmelžė po 3.225 litrus pieno.

* Anykščiūose per šventes Šilelio teatro salėje vyksta 76 geriausių foto nuotraukų paroda.

* J. KURTINAITIS, J. Grinevičius, J. Vokietaitis ir K. Jakubauskas Sasnavoj, prie Kapsuko (Marijampolės) paruošę ūklams kombainus, sparčiai pluša pradėdami gaminti naujus "lauko laivus".

* Pasvalyje leidžiamas laikraštukas Darbas rašo, kad buvo laikai kai skaičiavome dviračius, vėliau motociklus, dabar jau automobilius. Šiomet Kovos ūkyje nusipirko naują automobilį Biferis Juozas Garlauskas, traktorininkas J. Šimoliūnas ir K. Keršys. Šlame ūkyje jau 11 šeimų turi automobilius.

* BIRUTĖ KASPERAVIČIENĖ išplanavusi naujausią Vilniaus priemiestį Žirmūnus, Lietuvos architektų s-gos rekomenduojama valstybinei premijai už puikiai atliktą darbą.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

SPAUDOS KIOSKAS

J. BUBLAITIS Tel. HI 1-7747 J. PASUKONIS

94 - 17 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. 11421

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

VILNIAUS SPORTAS APIE JAV LIETUVIUS

Lietuvoje išeinantis Sportas lapkričio 30 d. numeryje patalpino ilgą straipsnį, pavadintą "Tai buvo vasarai baigiantis", kuriame rašomi prisiminimai apie Lietuvoje viešėjusius JAV lietuvių krepšininkus. Ten duodama žinių apie krepšininkų šeimimą JAV lietuvių spaudoje, apie krepšininkų pasirodymus Skandinavijoje, apie jų sutikimą Chicagoje.

V. Kašaitis straipsnio pabaigoje rašo: "O tarp Amerikos lietuvių sportininkų eina kalbos apie tolesnius

ryšius su Lietuva. Kam dabar važiuoti, ką pas save kvieisti? Sachmatininkus, tinklininkes ar vėl krepšininkus? Kol kas tai tik kalbos... Bet pradžia padaryta graži!"

Prie straipsnio pridėta chigagicio V. Rask nuotrauka su užrašu: "JAV lietuvių -- krepšininkai, prieš išvykstant į Lietuvą, Chicagos O'Hare aerouoste. Priekyje -- išvykos organizatoriai V. Germanas (kairėje) ir E. Šulaitis."

Kai yra sniego labai malonu slidinėti.

NAUJAMETINIAI PAPROČIAI

Naujieji metai švenčiami visame pasaulyje ir kiekviename krašte - savi naujametiniai papročiai.

Italijoje Naujųjų Metų vidurnaktį pavojinga pasirodyti miesto gatvėse, nes pro langus išmetami tušti buteliai

ir seni baldai. Visas senųjų metų šlamštas.

Vengrijoje į naujametinį stalą būtina pateikiamas paršukas - keptas arba blogiausiu atveju... šokoladinis.

Bulgarijoje vidurnaktį tris minutes namuose gėsta šviestos ir atelna "naujametinių pasibučiavimų" metas.

PODAROGIFTS, Inc.

maloniai sveikina savo tūkstančius klientų artėjančių švenčių sezono proga linkėdami jiems

LINKSMŲ NAUJŲ METŲ

ir pareiškia širdingą padėką už jų praeities rėmimą

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Ave. South, New York, N. Y. 10003
Tel.: 212-228-9547

SVEIKATA

AR SVEIKA BOKSUOTIS?

Boksas yra mėgstama jaunimo sporto šaka, ugdanti ne tik jėgą, bet ir stiprias kovines moralines verties savybes.

Boksininkas turi būti gerai fiziškai pasiruošęs, todėl jį trenažiuoja metu lėtinai greitai, staigumą, vikrumą, ištvermę ir jėgą. Dalyvauti bokso rungtynėse leidžiama tik sveikam, gerai fiziškai pasiruošusiam ir pakankamai įsisavinusiam bokso techniką jaunuoliui. Boksas, kaip ir kitos sporto šakos, stiprina širdies-kraujagyslių sistemą, raumenis, padidina atsparumą ligoms. Judamieji įgūdžiai kovos metu labai įvairūs, staigiai ir dažnai keičiasi jų intensyvumas, todėl boksininkų nerviniai procesai būna paslankūs.

Kaip ir kitose sporto šakose, taip ir bokse, išimtiniais atvejais gali pasitaikyti traumų, fizinis krūvis gali nepalankiai veikti sportuojančiojo organizmą. Paprastai traumas bokse -- varžybų nuostatų ir taisyklių pažeidimo išdava. Pavyzdžiui, boksininkas S., būdamas 16 metų, turėjo kelis susitikimus su pajėgiais suaugusiais boksininkais ir treniruotėms bei varžybų metu gaudavo stiprius smūgius į galvą. Po rungtynių jis blogai jausdavosi, būdavo apstulbęs, svaigdavo galva, sutrikdavo orientacija. Tie reiškiniai po 1-2 dienų praeidavo. Boksininko S. nervų sistemos funkcija sutriko, jis pasidare jautrus smūgiams ir turėjo pakeisti sporto šaką. Bokso taisyklės griežtai draudžia paaugliams kovoti su suaugusiais. Rungtyniauti leidžiama tik vienodai pasiruošusiems boksininkams, todėl nokautai palyginti būna reti. Po nokauto neleidžiama vienerius metus dalyvauti varžybose, o vienkartinis nokautas boksininko sveikatai žalos nedaro.

Boksininkai dažnai mėgsta numesti svorį, kad galėtų dalyvauti varžybose žemesnėje svorio kategorijoje. Tačiau tai pavojinga, nes tokiais atvejais dažnai pablogėja savijauta, sutrinka miegas, padidėja nervų sistemos jautrumas, be to, didesnis svorio numetimas boksininkui mažai naudos neduoda, nes jis susilpnėja fiziškai. Tokie boksininkai dažniau patiria traumas.

Boksininkams privaloma griežta medicininė kontrolė, prieš kiekvienas rungtynes jie privalo būti patikrinti ir neuropatologo. Boksininkas ir mažtausus nusiskundimus privalo pasakyti gydytojui.

Gyd. R. IVASKEVIČIUS

* Kun. M. Valadka, Lietuvos tautinės parapijos klebonas Scrantone, Pa., pasveikindamas Argentinos Lietuvos Balsą jo 40 metų gyvavimo proga, su gražiu laišku prisituntė ir \$50 čekį.

* Ispanijoje iš 516,000 akru vynuogynų pagaminama arti 8 milijonai galionų vynu. Gyventojų yra 32 milijonai. Vienas gyventojas per metus išgeria arti 17 galionų. Per mažai vynu eksportuoja, ieško naujų rinkų. Portugalijos gyventojai išgeria 26 galionus, Italijos 29, Prancūzijos 33. Vyriausybė siūlo mažiau gerti alaus, daugiau vynu ir stengtis, vietoj vynuogių, auginti kitokių maistui reikalingų produktų.

NAUJŲJŲ METŲ ŽIBURIAI

JONAS LAPAŠINSKAS

Prikrito žeme žiburiai,
Lyg saulės spindulių skaidrių
Visi langai, visi namai
Žeruoja, šviesdami linksmai

Ak, žiburiai, tie žiburiai,
Kaip skardūs laimės vyturiai,
Dainuoja šviesdami aplink
Žmogau brangus, juos rątom skink.
Žmogau darbštus, širdin juos rink
Tiek šiąnakt žiburių aplink!

Patoja laurus ir skaidriai
Jas dažo laime žiburiai
Pakelkim laurę žiburiai
Už laimę teiškes geriai
Ir tu išgerk
Ir tu geri.
Tebus šie metai mums geri.
Te saule šypsno negailės,
Te širdys dar karščiau mylės
Te žemeje triumfuos taika,
Te nepails dirbšti tanka,
Rugius augins ir duoną riekis,
Ir danguje žvaigždės pasieks.

Naujųjų Metų žiburiai
Jau pilnos laures. Aš geriu
Ir tu išgerk
Ir tu geri.
Naujieji metai bus geri
Kokia naktis! Šviesi, puiki
O žmones, būkite sveiki!

* PIETINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE labai pageidaujami vedę katalikų kunigai, kurie reikalingi aptarnauti apie 700 apskričių su 40 milijonais gyventojų. Vedę dijakonai tose pietinėse valstybėse būtų labai priimtini, nes ten jau seniai įsigyvenusi protestantų tradicija ir žmonės pripratę savo tarpe turėti vedusius kunigus. Todėl ir katalikų kunigai yra kviečiami kurtis su savo šeimomis tose valstybėse.

Linksmų Švenčių

JUOZAS KAVALIAUSKAS

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

August W. Kodis

63-06 Flushing Ave., Maspeth, N. Y.

Tel. DAVenport 6-1658

VIENYBĖ

* VACLOVAS SIDZIKAUSKAS, Lietuvos Laisvinimo Komiteto pirmininkas, susituokė su Birute Rimgailiene. Naujavedžiai povestuvinei kelionei išvyko 6 savaitėms.

* MOTERŲ VIENYBĖS metinės mišios už mirusias nares įvyko gruodžio 17 d. Apreiškimo par. bažnyčioje. Po pamaldų vienybės susirinko Belecko Winter Garden salėje ir ten papietavo.

* LILIJA ŠUKYTĖ, Metropolitan Operos solistė, gruodžio 17 d. dainavo operoje "Carmen". Kartu su kitais Metropolitan Operos dainininkais ji buvo pakviesta dalyvauti koncerte, įvykusiam Baltuosiuose Rūmuose, Washingtone.

* VIENYBIETĖS P. Atkočaitienė, Alice Lukienė ir Mildred Mitchell, apie porą savaitžių praleido lankydamos gimines ir pažįstamus Chicagoje. Viešėjo pas Vienybės skaitytoją Marcelę Vasiliauskienę, Praną ir Liliją Zilius, Lilekius, Rozaliją Lekienę, J. Steponavičienę ir kt. Viešnios iš New Yorko visur buvo maloniai priimtoms ir jos džiaugiasi savo viešnagė Chicagoje. P. Atkočaitienė, be to, su Penkais, sūnumi ir marčia, taip pat neseniai ištekėjusia anūke Terese ir jos vyru J. Scola, švenčių proga lankė Petro Atkočaičio gimines gyvenančius Hudson, New Hampshire. Vizito metu aplankė ir įdomesnes New Hampshire valst, vietoves.

* JUOZAS ANDRIUŠIS su žmona Elena šventėms išvyko į Floridą žiemos atostogų. Andriušiai, kaip žinoma, yra Haven Realty įstaigos savininkai. Į New Yorką sugrįžta sausio pradžioje.

* MAIRONIO MOKYKLOS kalėdinė eglaitė bus sausio 7 d. Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne.

* VIENYBĖ nuoširdžiai dėkoja visiems už kalėdinius ir naujametinius sveikinius, kurių ypač gausiai gavo iš draugų Amerikoje ir Lietuvoje.

* "LAISVĖS ŽIBURIO" radijo programa gruodžio 31 d. rengia Naujųjų Metų sutikimo vakarą, kuris įvyks Salevo salėje, 260 Knickerbocker Ave., Brooklyne. Bus vakarienė, šampanas ir kitokie gėrimai. Programoje - vyrų oketas. Šoklams gros geras orkestras. Bilietas vienam asmeniui 12 dol.

* IEVA MIZARIENĖ, neseniai mirusio rašytojo Rojaus Mizaros našlė, šventėms išvyko pas savo seserį, gyvenančią Los Angeles, Cal.

* RAŠYTOJAS JUOZAS BALTUŠIS, sveikindamas Vienybę švenčių proga, V. Tysliavienai rašo: "Draugiškai sveikinu Jus su Naujais Metais, iš visos dūšios linkiu geros sveikatos, laimės, didelės sėkmės Jūsų svarbiame ir reikšmingame darbe. Prie šitų sveikintimų nuoširdžiai prisideda mano žmona Monika Mironaitė, visuomet maloniai prisimenanti Jus iš viešnagės Lietuvoje."

IŠ VLIKO POSĖDŽIŲ

Gruodžio 16 ir 17 dienomis Maspetho par. salėje įvyko VLIKO susirinkimai. Pagrindinis kalbėtojas buvo VLIKO pirm. dr. J. K. Valiūnas, kuris pranešė, kad šiais metais net tris kartus lankėsi Europoje, Pietų Amerikoje ir kituose kraštuose. Visur patyręs daug simpatijos Lietuvai, tik ne visur yra įmanoma laisvai veikti. Pav., Šveicarijoje, politinė veikla yra griežtai draudžiama ir ten sunku įgyti dėmesio Lietuvos laisvinimo bylai.

Anot dr. Valiūno, Lietuvos laisvinimo veikloje, svarbiausias uždavinys yra išlaikyti Lietuvos atstovybes ir konsulatus.

Pranas Valnauskas pranešė ką VLIKAs nuveikė 1967 metais, o vicepirm. J. Audėnas plačiau informavo apie VLIKo atliktus uždavinius ir nutarimus. Pranešė, kad buvo suorganizuotos dvi konferencijos - sausio 14 ir 15 dienomis New Yorke ir spalio 21 - 22 Washingtone. Tuose susirinkimuose buvo nustatytos gairės 1968 metams. V. Sidzikauskas savo kalboje pabrėžė, kad pasaulis pradeda susiprasti su esama padėtimi ir įvairios valstybės jau pradeda tarpusavyje susitarti ūkiškai bendradarbiauti. Esama ženklų, kad Europai teks sudaryti vieną vieneta, nepažeidžiant atskirų valstybių suverenumo ar vidaus santvarkos. Einant ta

kryptimi, turės iškilti Lietuvos ir kitų Sovietų okupuotų valstybių nepriklausomybės tarptautinėje arenoje.

Prel. Jonas Balkūnas kalbėjo apie jungtinį Tautos fondą ir planus kaip sukelti bent \$100,000 Lietuvos laisvinimo reikalams. Posėdžiui pirmininkavo: J. Stiklorius ir P. Ragaitis, Sekretoriavo Balyš Raugas. Komisiją nutarimams formuluoti sudarė: V. Sidzikauskas, prof. Balyš Vitkus, dr. Jonas Valaitis, dr. Antanas Skėma, inž. Valdas Adamkevičius, Pranas Dulevičius ir Kazys Valkutis.

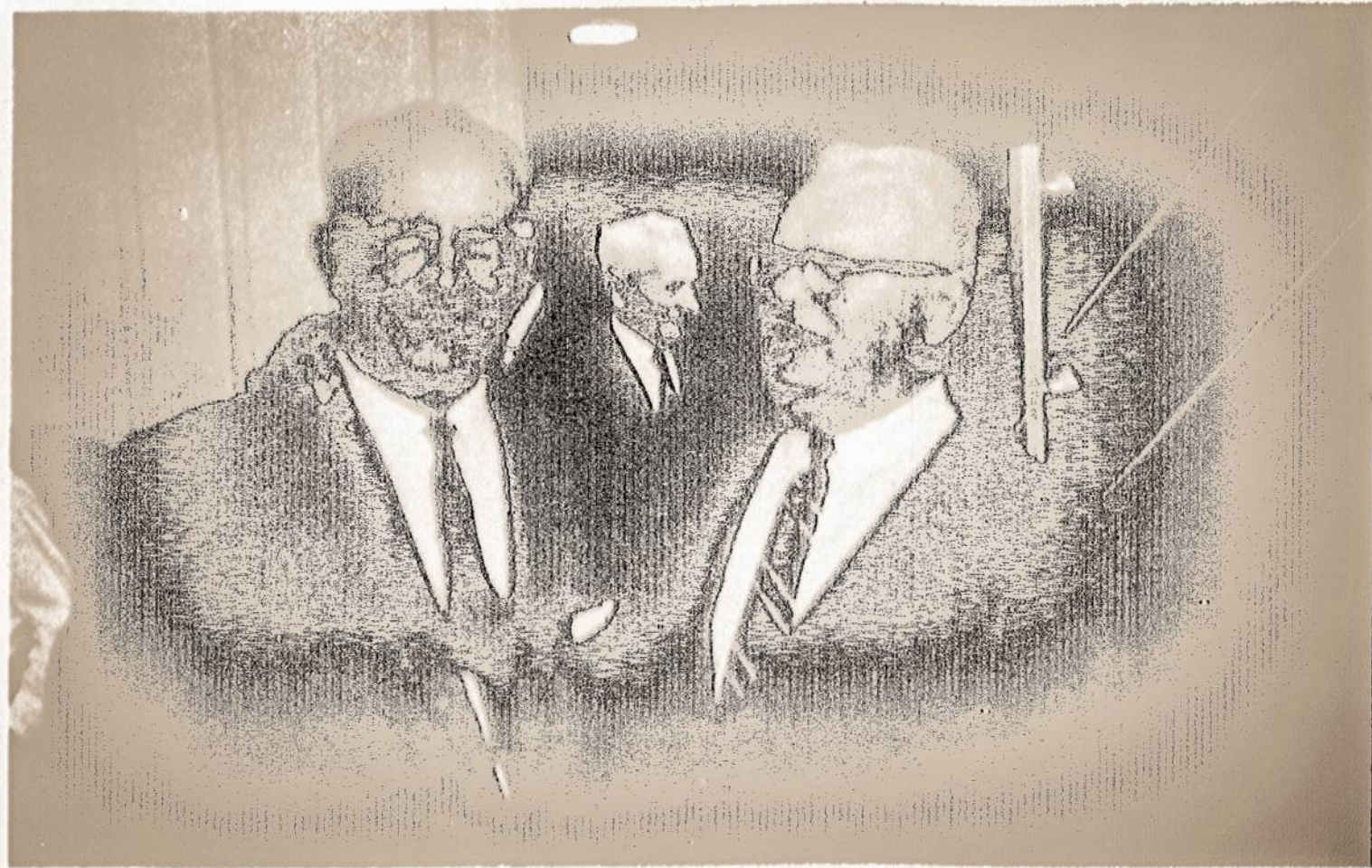
Komisiją mandatams tikrinti sudarė: Kazys Bačiauskas, Vytautas Banelis, Algis Vedeckas.

Kontrolės komisijoje: Jonas Pakalka, Jonas Vilgalys, Vytautas Valtekūnas.

Sąmatos komisijoje: Juozas Pažemėnas, Ant. Sodaitis, Leonas Virbickas.

Susirinkimą sveikino: Lietuvos gen. konsulas A. Simutis, V. Leskaitienė, A. Nasvytis, dr. V. Šimaitis, V. Adamkevičius. Buvo perskaityti laiškai iš konsulo J. Žmuidzino, A. Giršono, dr. J. Bielskaus, dr. P. Daužvardžio, kun. P. Garšvos, New Jersey bendruomenės.

Suvažiavime dalyvavo visos 15 grupių VLIKą sudarančios atstovybės - 45 asmenys. Buvo ir svečių.

Julius Paknys (kairėje), Schuyler Savings and Loan Association direktorių tarybos prezidentas kalbasi su miesto tarybos nariu Petru Velyviu, Lietuviškojo banko prezidentu. Toliau matyti vienybės Masandukas, buvęs New Jersey gyventojas, dabar isikūręs Mattituck, Long Island.

Jono Valaičio nuotrauka

Kearny, N.J. švenčia

100 metų sukaktį

Aplė 17 mylių į vakarus nuo New Yorko, New Jersey valstybėje, yra miestelis pavadinamas Kearny. Šiais metais Kearny minėjo savo 100 metų sukaktį.

Pirmasis baltas žmogus, kuris čia koją įkėlė prieš 199 metus, buvo britų kapitonas, William Sanford. Tai buvo 1668 metais. Kartu su juo buvo atvykęs Nathaniel Kingsland, iš Vakarų Indijos salų. Jie nusipirko žemės tarp Hackensack ir Passaic upių.

1719 šiame rajone buvo surasta varlo ir buvo įsteigtos kasyklos. Po civilinio karo, kuriame pasižymėjo generolas Philip Kearny, įsikūrė Kearny miestelis.

Nuostabu, kad ir lietuviai šiame miestelyje gausiai kūrėsi. Jie čia turi savo banką - Schuyler Savings and Loan Association, turi kelias moderniškas sales, kuriose

vyksta lietuvių pramogos, turi visą eilę biznierių, kurie remia lietuvišką spaudą ir radiją, žodžiu, turi visko, ko neturi nei New Yorkas, nei kitos lietuvių kolonijos.

Kearny, N. J., švenčiant 100 metų įsikūrimo sukaktį, reikia sveikinti ir visus ten gyvenančius lietuvius!

Mirė E. Rudnikas

Gruodžio 8 d., E. Northport, L. I., mirė Edvardas Rudnikas, buvęs Vienybės biznio reikalų vedėjas. Šių metų pradžioje veilonis su žmona buvo išsikėlęs į Floridą nuolatiniui apsigyventi. Grįžo į Long Island savo reikalus tvarkyti, bet staigus širdies priepuolis jį užmigdė amžinui miegu.

Savo laiku E. Rudnikas yra buvęs apdraudos agentu. Vienybėje administravo kartu su J. Jokubaičiu. Tada laikraštis buvo leidžiamas 3 kartus per savaitę, redagavo Jonas Valaitis, o jo padėjėjais buvo Jonas Krūzė ir D. Klinga. Vienybę tada leido Vienybės Publishing Co., kuriai vadovavo Ksaveras Strumskis. Direktorių tarpe buvo Juozas Ginkus, A. Mikalauskas, dr. B. Vencius ir kt. Laikraštis buvo leidžiamas tuometiniame lietuvių centre - 193 Grand St., Brooklyne. Vienybės Publishing Co. bankrutavo 1933 m. ir tuo metu iš biznio pareigų pasitraukė ir E. Rudnikas.

Schuyler Savings and Loan Association, kurią Kearny, N. J. įsteigė vietos lietuviai, vadovaujant Julijui Paknui, P. Velyviui ir kt.

Amerikos Lietuvių Philicijų Klubas, įsteigtas Kearny, N. J. 1916 m. Klubo pirmininkas šiuo metu yra M. Sluzis. Be šio klubo, Kearny, N. J. dar yra Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centras, kuriam vadovauja J. Melynis, W. Grinevičius ir C. Alicks.